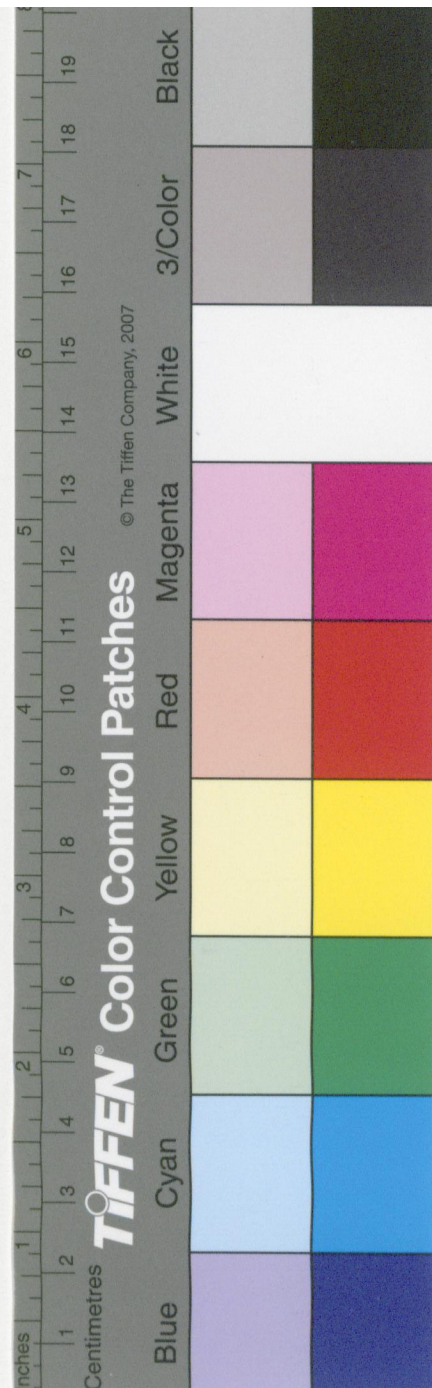

När Anttas papa för i värld-
 den kom till deras bastu såg han
 två hattar, vilka liknade två flickor
 i vita kläder, men när han gick nä-
 mare försvann de, så att han ej
 visste var.

Uppt. efter handskriften Betty Ståhl i Pyttis,
 Mogenport
 av Henrik Hultberg.

148.
 Brölingsbackspöket var en svartklädd
 kvinna, som emellanåt sågs gå med hatt
 på huvudet. Alla voro rädda för backen.

Uppgt. efter värdinnan Sofia Andersson i Elima
 av Henrik Thullberg.

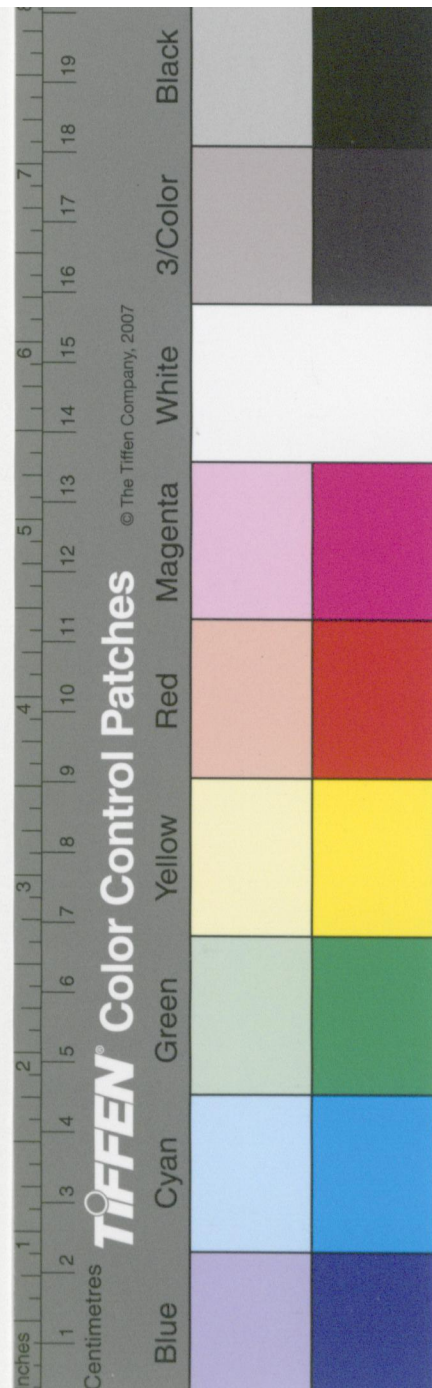

reg. När Svensky målaren en kväll var på väg hemåt, såg han oppe på taket på en väderkvarn, icke långt från Brölingsbacken, en fin svartklädd kvinna. Men när han såg henne i ögonen, var hon grå och ej alls lik andra människor. Då blev målaren rädd, och började springa allt ned han slapp. När han efter en stund såg bakom sig, såg han ingen mera på kvantaket; kvinnan hade försvunnit. På samma ställe där kvinnan stod reser sig nu Svensky ryktetsföreningsklub.

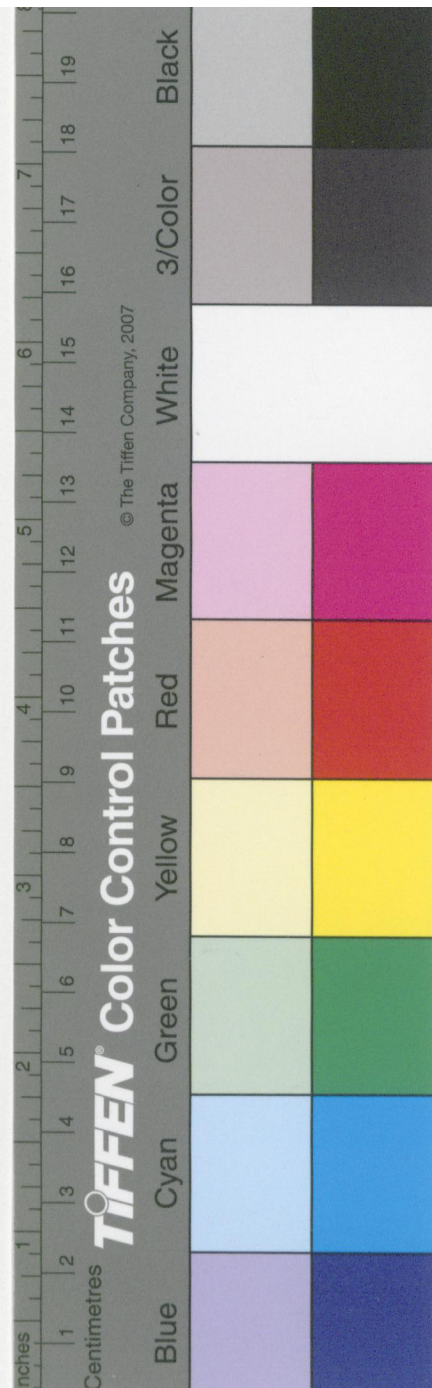
Målaren lever ännu.

Uppf. efter värdinnan Sofia Andersson i Elime

av Henrik Stubbberg.

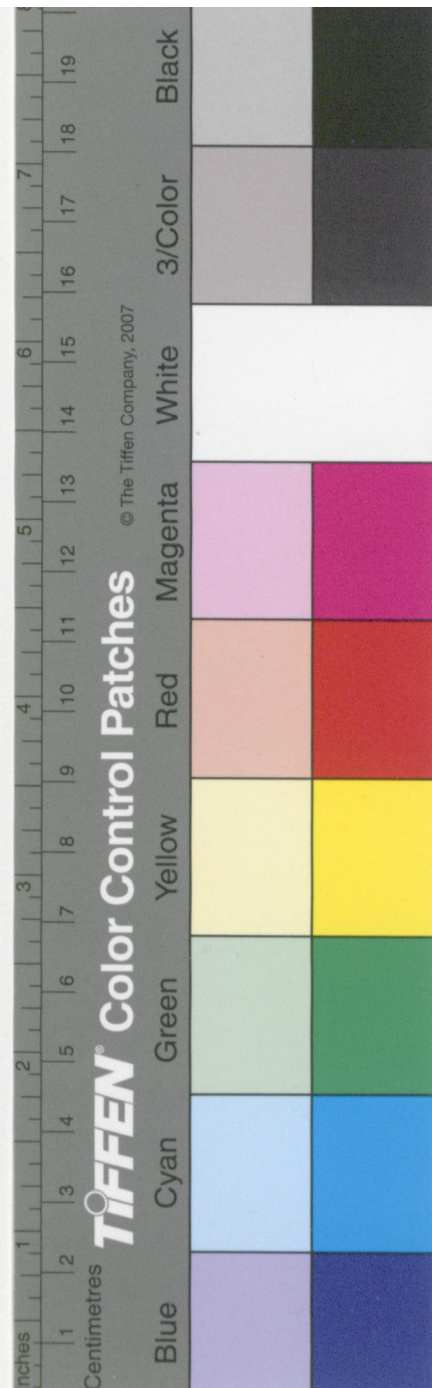
reg. När berättaren, som var då tolv år
 gammal, i sällskap med sin far kort fö-
 re allhelgon kom uppför "Brölingsbacken",
 såg han två oväntigt stora karlar stå
 på backens krön. Fast det var så kol-
 mötki att han ej såg handen för ögat,
 syntes dock de två männerna alldeles
 tydligt. Den ena hade en lång patera på
 sig, som stöpade ända ned på backen,
 och båda hade de små stekamörsor på
 buvandet. När berättaren, med sin fader,
 kom opp på backen, försvann båda kar-
 larna spårlost. När de kommit ett stycke
 längre fram, frågade han utav fadern: "Vad
 voro de för karlar som voro på backen?"
 men fadern svarade blott: "Va tyst, va tyst
 tal int ingenting". Denna händelse rista-

des djupt in i grossens minne. Han säger
att varje gång han tänker därpå, stå
de båda karlarna lika tydligt för ho-
rom som då mitt i kolmörka natten.

Uppf. efter Kommarken Henrik Andersson i Strömberg,
Helsingställe

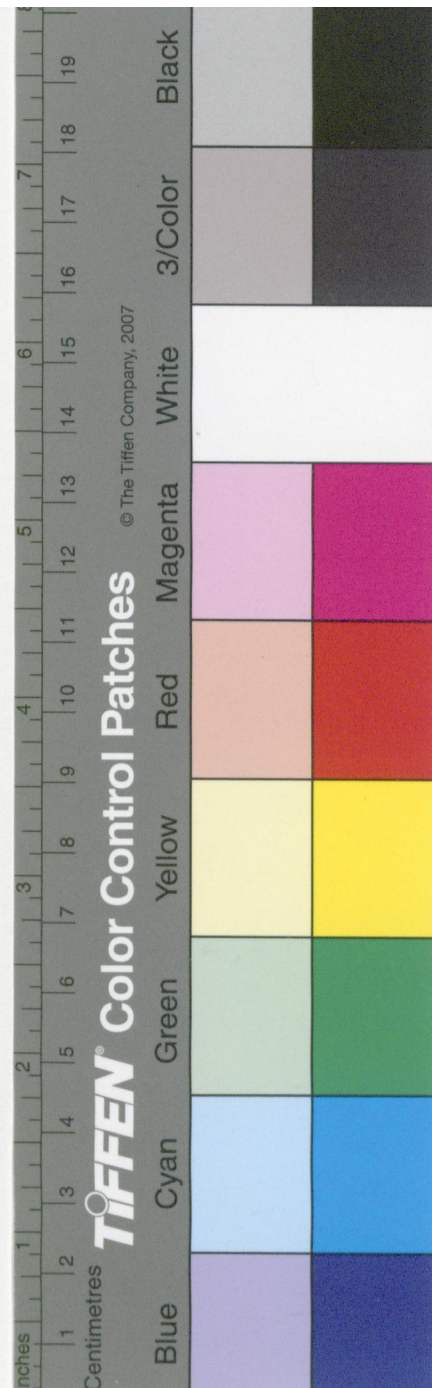
av Henrik Thulberg.

I Raussila i Etimä var en bon-
 de som var mycket "ilbeisk" (ond) på
 sin granne. Denne hade ett sto som
 näst skulle föla. När detta skedd såg
 bonden stoet, vilket stod helt nära
 åshanden. Han skyndade dit och kas-
 tade fölet i ån där det drunknade,
 men ingen visste vem som hade gjort
 detta. Kort därefter dog bonden hastigt,
 och han gick efter döden ständigt till sitt
 hem. Då frågade man av honom, vad
 han hade för ärende, när han så gjordes,
 och han svarade, att han i graven in-
 gen ro fick, förän han sade till åt nå-
 gon, att det var han som kastade fölet i ån.
 Därefter såg ingen honom mera.
 Uppf. efter värmdiman Pape Skudersson i Etimä
 av Henrik Skallberg.

reg.

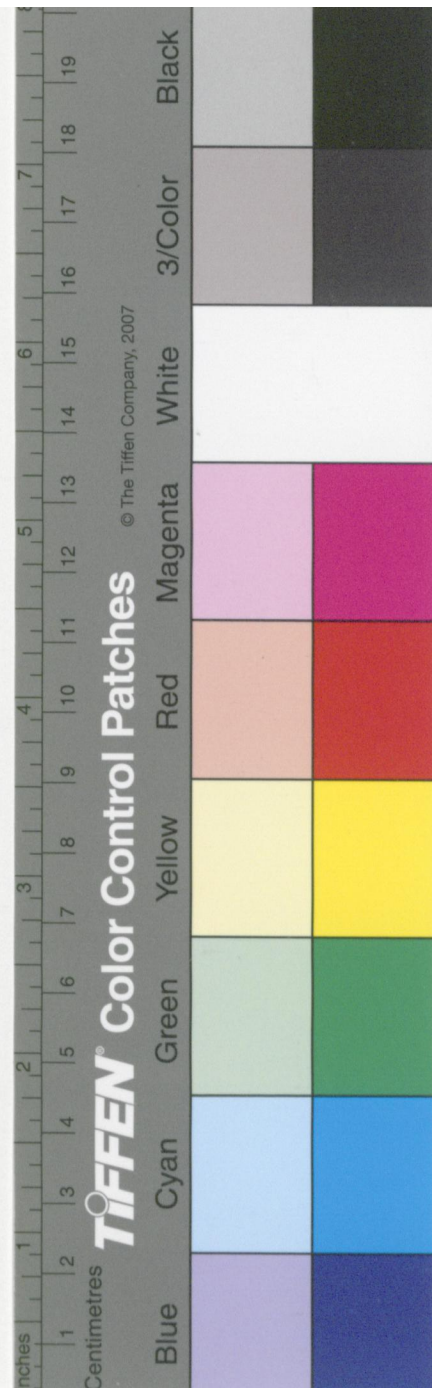
När berättarens fader en vintern-
 gon reste från Ståmfors till Jyväskylä,
 hade någon i byn gjort ulla åt hästen, ty
 den gick ej längre än till Ratula i Skina.
 så var det slut. I från Kasaajärvi i Ratu-
 la till Kyby nära Lahtis slapp han ej
 hårdare än fot för fot. I sistnämnda by
 rättnade han hästen när en brunn och där
 kom till honom en tiggare. Han sade till
 honom: "aj, aj, kvart ska du far? int slip-
 per du någont me te hästen, no å han
 så illgjord. Men vill du jev åt me ejt
 stop brännvin, så ska ja bot hästen den,
 men ten vejin som han no ha gaat
 fot för fot kommer han int ti ga här-
 dari anta." Tilligt gick restaren in på tig-
 garens förslag, ty hästen var riktigt slut.
 Tiggaren bad honom nu gå in för en

liten stund; han ville ej visa på vil-
ket sätt han polade hästen. Efter en
kort tid kom reskullen ut, och då var
hästen frisk. Han åkade nu med god fart
änna till Jyväskylä. Men när han åter-
vände därifrån, liksom Tiggaren så, fick
han emellan stybby och Kasabjörpi köra för
för hästen orkade ej springa. Men å-
ter ifrån Rätula till Stömsfors gick hästen
bra.

Uppf. efter stomakaren Henrik Andersson i Stömsfors
Kungshöle

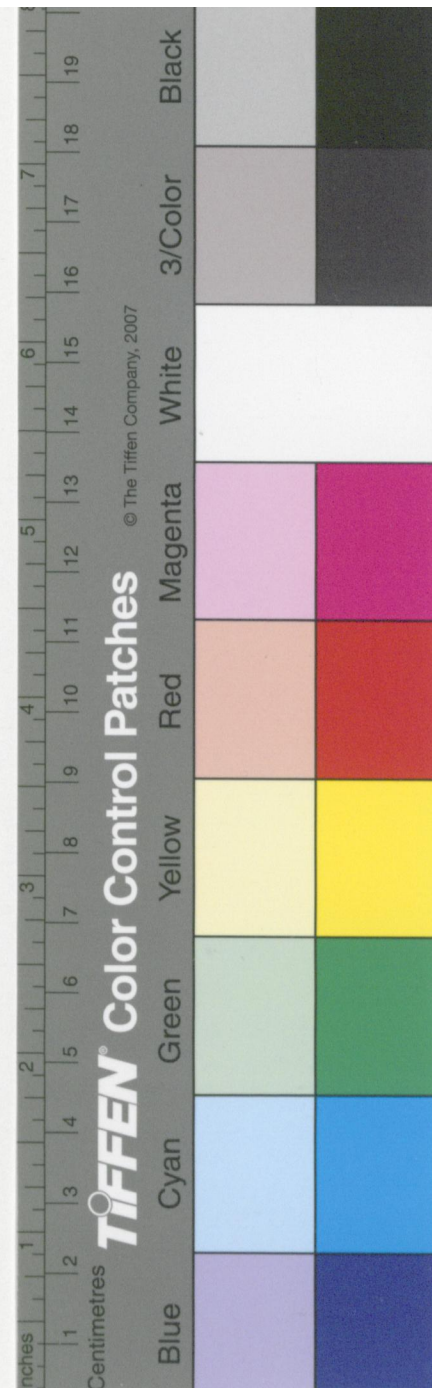
av Henrik Hallberg.

my. Till en häst ej gå utan stannar, skall
 man med ena handen föra hästhuvudet
 mot bröstet och se mellan öronen genom
 rankarna, då börjar hästen igen att gå.

Uppt. efter honden Henrik Sylvesterson i Strömfors,
 Åsby

av Henrik Stubbberg.

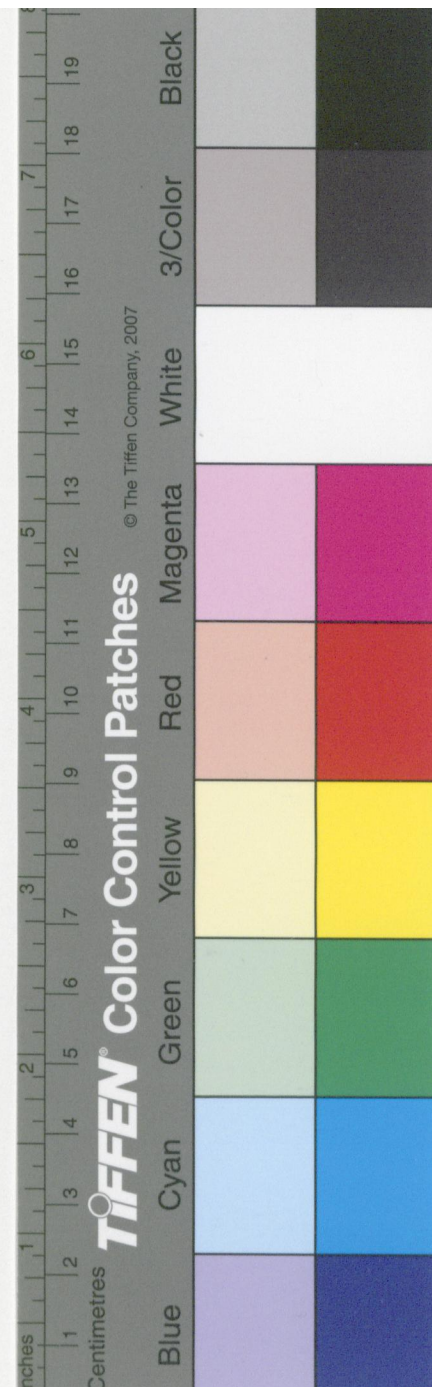

ny. När vi hade Samos svasten blev
hans man varje natt flätad. Fast man
till dagen tog opp flätorna, var manen
igen flätande morgonen i flätan. Detta var
rådamns arbete.

Om alle hästar tycker ej rådam.
Hästen behöver ej vara så stilt vacker eller
gra för att rådam skall tycka om den. Man
vet ej sedan på vad det riktigt beror.

Uppst. efter hunden Henrik Sylvesterson i Stämpors,
Näsby

av Henrik Kullberg.

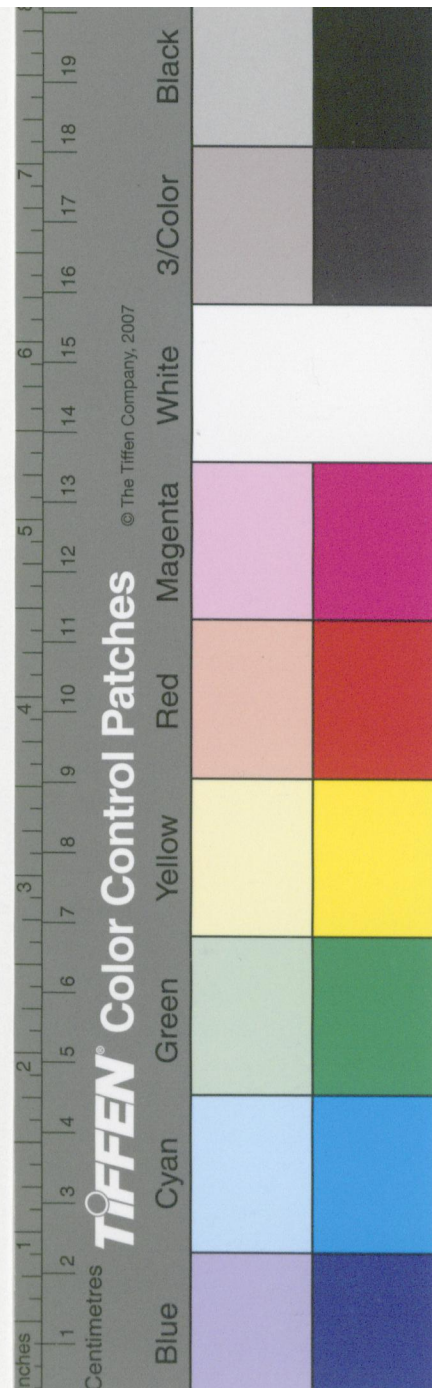
my. När Rismossbacken visades för en
skogsjungfru som var så synden ti
nått i överkroppen, det glänste av bara
silver och guld, men nederkroppen var
ful och såg ut som en dynggrep.

Uppst. efter bonden Henrik Sylvertsson i Stampors
av Henrik Skultberg.

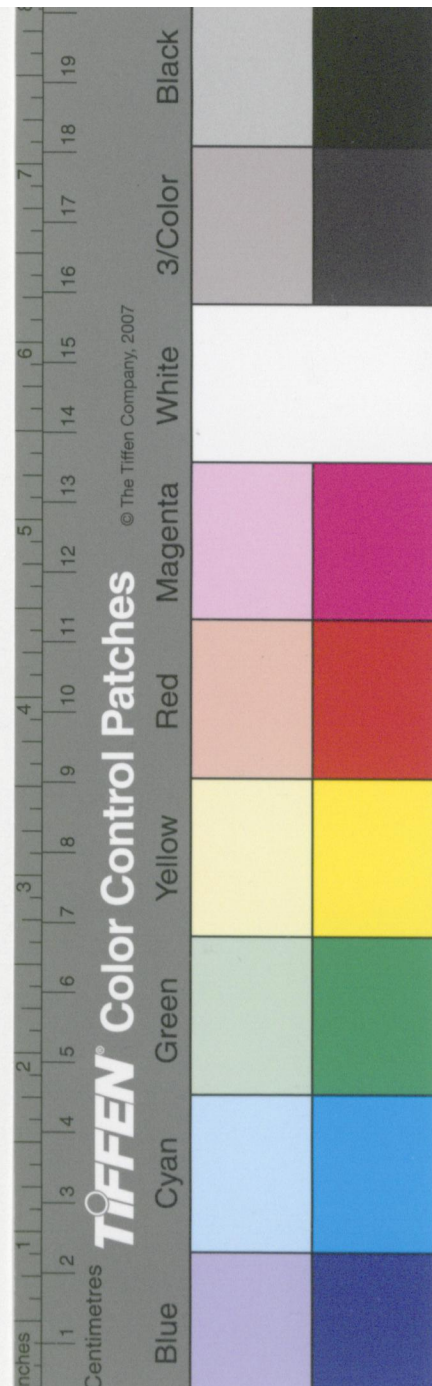

När Massas kom en augustinorgon
 kom till vår att töska, sig han en liten
 grå karl sitta på agrikulturskolan. "Hj, aj
 nu lär ja ha försövt mej", så han då
 för sig själv och skyndade fortare till
 rian. När han kom fram till rian var där
 ännu ej någon, utan alla dörrarna voro
 fast. Han kom då in till vår och ködde
 upp oss och sade, att en liten grå karl
 satt på agrikulturskolan när han träs
 över åken kom till rian. Vi sade då
 åt honom, att han måste ha sett i mist,
 men han bestred det starkt och sade, att
 han sätter huvudet i pant på, att vad han
 talat var sant.

Uppf. efter bonden Henrik Sylvestersson i Stömfors
 av Henrik Stenberg.

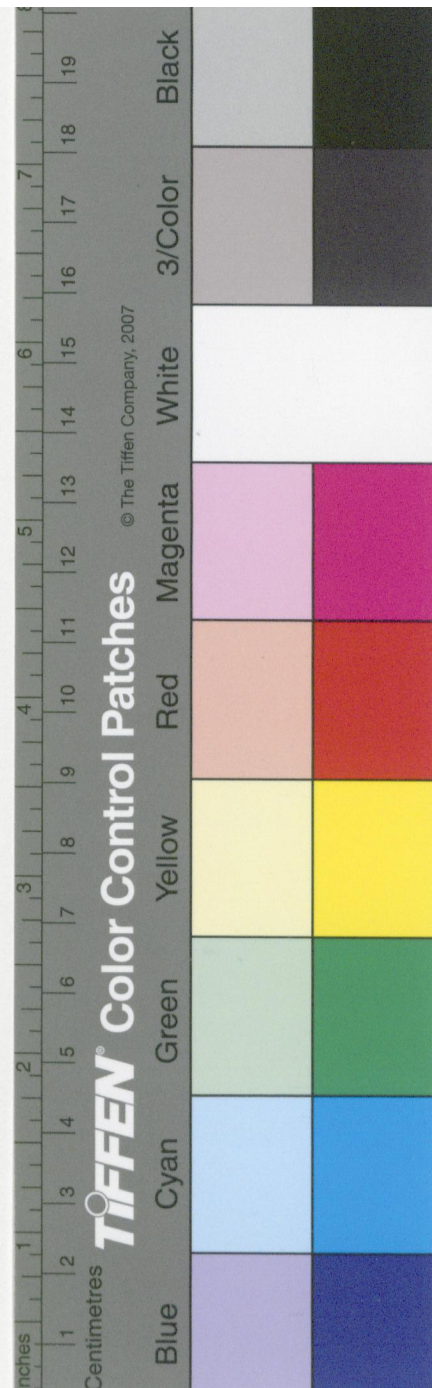

arg. I Stönfors bruk var förr en oke,
 som var så arg att ingen ville våga
 sköta den. Av denna orsak sålde man
 bort tjuren, men ingen vågade föra den
 till slaktarn. Då kom en liten flinggub-
 be, som för tillfället vistades i bruket, och
 erbjöd sig att ensam föra tjuren. Villigt
 gick man in därpå. Han gick in i ladu-
 gården, löste tjuren och den var ej alls arg
 på honom, vilket storligen förundrade alla
 andra. När de kommo till "Krobackan" stöp
 oxen omkull och orkade ej stiga opp. "Thå
 taisin panna kian snuren paimon" sade
 då flinggubben och gick och strök med han-
 den några tag över ryggen. Då steg oxen
 åter opp och gick så stilla med gubben.
 Almq. efter bonden Henrik Sylvesterson i Stönfors, skäby
 av Henrik Thunberg.

reg. När berättarens fader en sommar-
kväll i sällskap med andra pojkar från
byn skulle stänga en urbys pojke in i
en bod, gick han till Brinkes stall
efter ett rep. Då han öppnade stalldörren,
såg han mitt på golvet stå en kvinna
med en vit mäkka på sig. Mekan
liknade en mässhake. Han började ge-
nast ropa efter de andra pojkarna, men
när de kommo framme till stallen, ha-
de kvinnan i den vida mekkan försvun-
nit.

Uppf. efter Monstaren Henrik Andersson i Strömfors,
Idungsböle
av Henrik Thulberg.

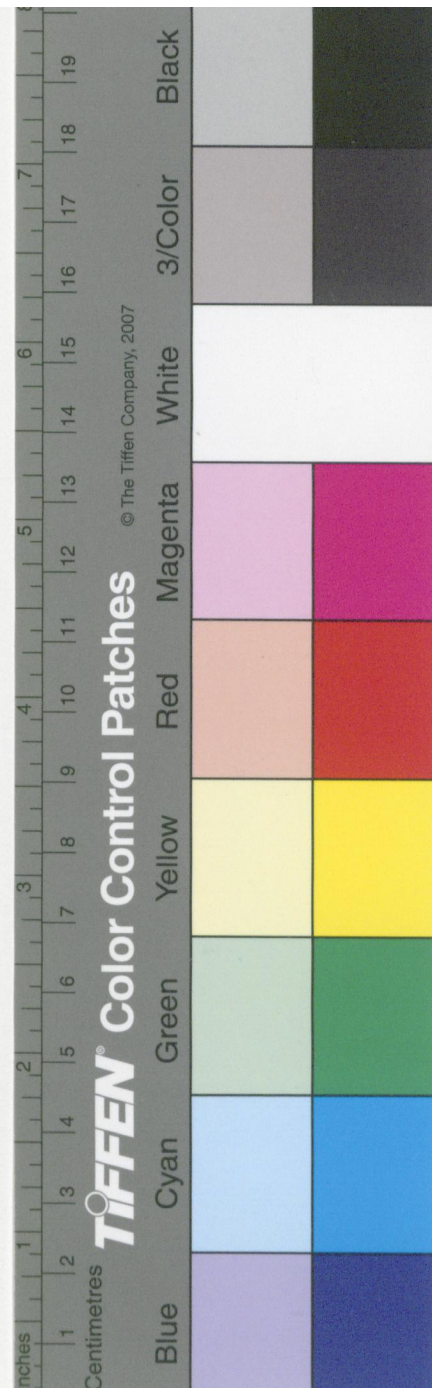

Anna Lena Ståhl berättade följande:

24. När jag var ung och tjänade på ett ställe, gingo vi flere flickor i sällskap till gårdens smattbastu. Under tiden vi skämtande lågo på halmen, som var utbredd på golvet, öppnades dörren på glänt, och en svart arm stack in med en stjula i handen och försökte ta vatten ur murgrytan. I tron på att det var en gosse bads vi honom skämtsamt "kom in, kom in", men efter en liten stund försvann armen, och dörren slögs till. Vi lågo ännu en stund på halmen och funderade på vem det kunde ha varit. Vi bestödo då att gå och se efter i parstun vem där var. När vi öppnade bastudörren och kommo i parstun, var där ej någon. Det har

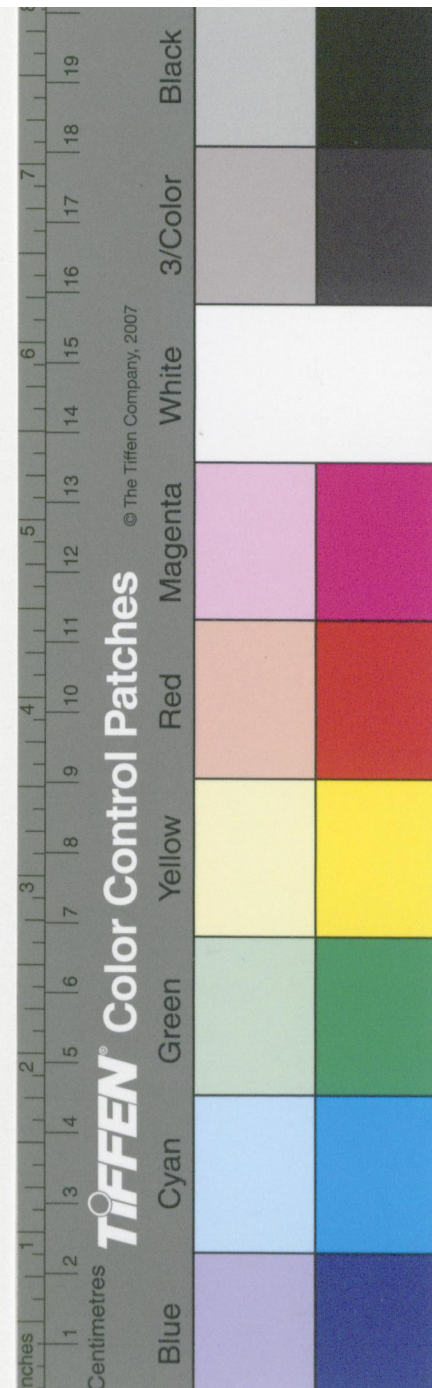

162^{h.}
de nyss fört fattit snö så att spåren
borde ha syns, vart han varit. Vi sågs
noga efter men inga spår ledde till bas-
ten och inga därifrån. Då blevo vi smär-
rädda och gingo in och sade åt huspothet,
att så och så gick det till och vi veta
ej vem som gjort. Vi ha noga sökt ef-
ter spår i rydsnöen, men ej sett till något.
Då berättade gamla vändinnan att en gång
också när hon var i bastun och rörde i
mattlet på laven, var där en nere som
drog såarna av och av, men när hon kom
ned, såg hon ej någon. Men de äldre kar-
larna i huset upptogste då att rådam ha-
de sitt tillhåll i bastun och att när han
visade sig man ej skulle gå till bastun.
Helt glada över att vi ej miste det fört
slupps vi med bra liten strämsel från bas-
tun, men jag säger att hade vi vetat att
det var rådam som stack in sin arm

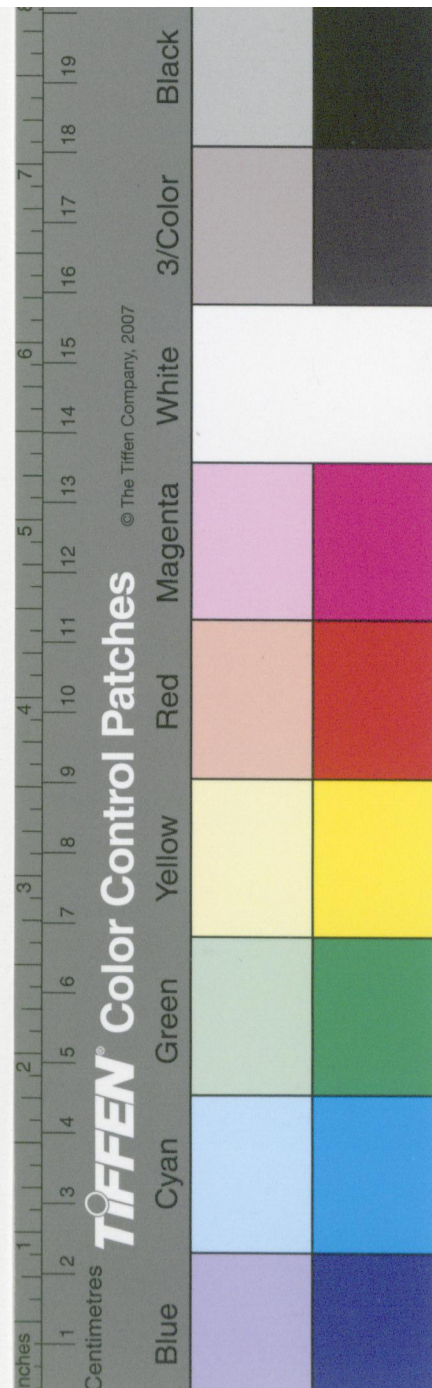

183 3.
så hade vi fått slag allesammans.

Uppst. efter f.d. hemmansvärdinnan Anna Lena
Ståhl i Tyllis, ellogrupp
av Henrik Hultberg.

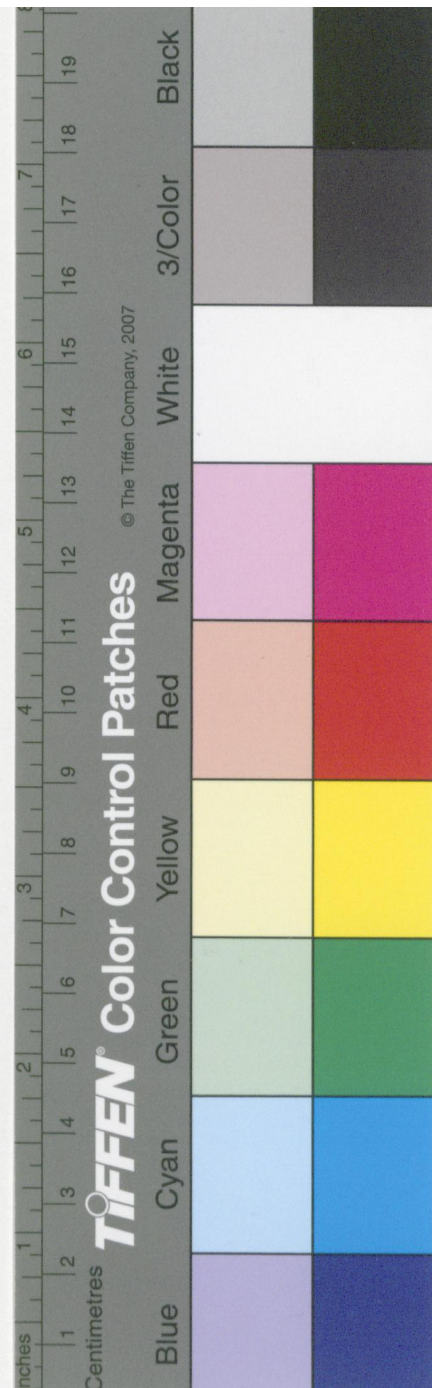
reg. "När jag en gång för många år sedan
 för körande genom Hirvikoski (en stor by i
 Pyttis) hade jag en svart häst, som var
 köpt ifrån samma by. På ett ställe, där jag
 höll stilla, mötte mig en pojke från samma
 ställe varifrån jag köpte hästen. Han gick
 till den, klappade den under magen och
 sade "voi, voi svarten min" och tyckt så
 "ilva" (= lessant) om hästen. Då jag åter bör-
 jade köra, tyckte jag, att hästen var litet oro-
 lig, men jag aktade ej därpå. När jag kom
 hem och satte hästen i spiltan, var den
 vild som en galning. Tårarna rann ut
 ögonen och den hoppade och sparkade så att
 ingen vågade vara i stallet. Jag gick då
 in och sade åt drängen: "Hva kan fejlas
 svarten nu hon graserar värr än sin
 vild i stalli. I Hirvikoski möt ja en pojke

185. 2.
ä han klappa warton oundi magan ä
nu får ingen fan rejola me ma." "Kä
be ska ja nu snart bot" sa drängen och
for genast till stallet. jag skyndade efter,
men hann ej följa drängen, ty han gick
så hårt. När jag kom in i stallet, hann
jag ej se vad han gjorde åt hästen, men
han stod i spiltan och skakade några
gångar som om någonting varit på hen-
nes rygg. Och därefter så visste hon ej
mera av någonting."

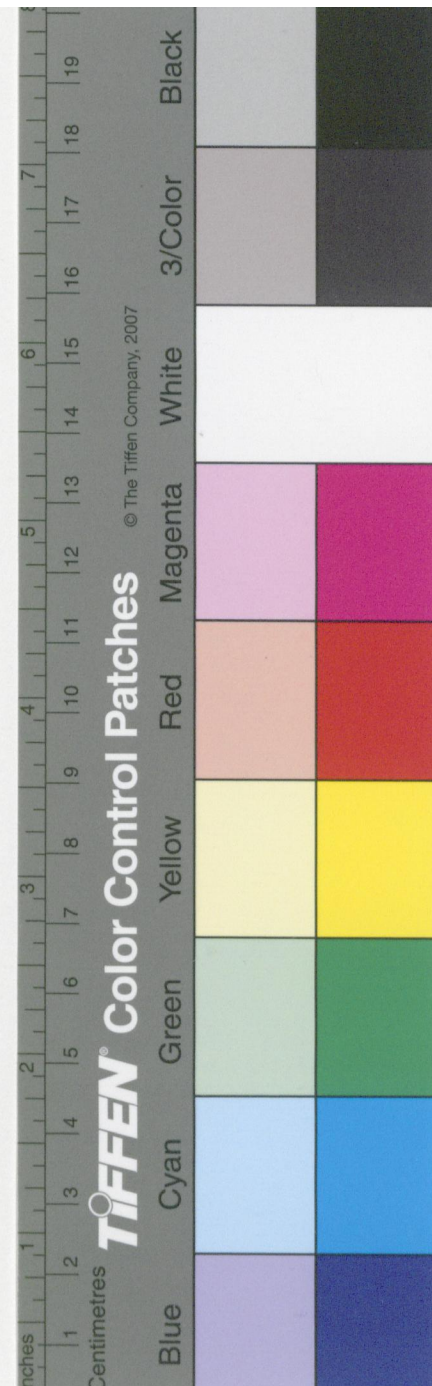
Uppf. efter f.d. bonden Karl Haggbom i Pyttis, elogen-
pöit

av Henrik Hullberg.

my. På "Siktis-sten" utanför Näs-uddan
såg man ofta Necken berättande gammalt
folk för. Necken satt på stenen och
tvättade sig, och när den tvättade sig un-
der armarna kastade den "tissarna" över
båda axlarna.

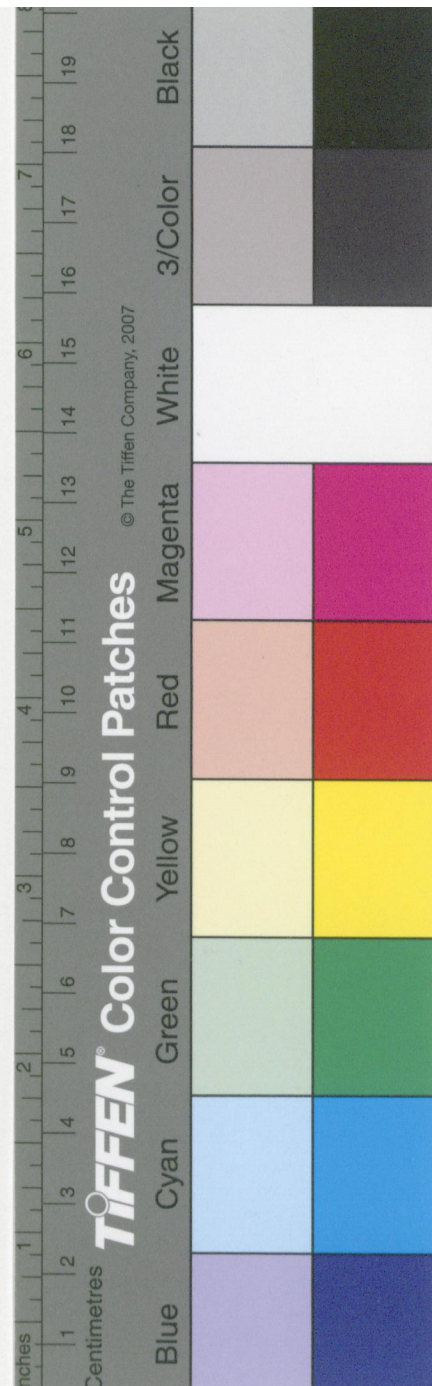
Uppgt. efter bonden Henrik Sylvestersson i Skönpors
av Henrik Skultberg.

ny. Förän någon drunknade i Skyrbo-
by än i Pyttis, visade sig alltid sjö-
rådarn. Han satte sig på en sten, som kat-
ledes och kallades portfarande till "necks-
ten" nära landsvägsbron. Där satt han
(necken) och tvättade sig och kastade "tisso-
na" turvis över aktern. Alla kunde dock
ej se honom när han satt på stenen. Men
hörde man att någon hade sett honom,
så visste alla vad som skulle hända.

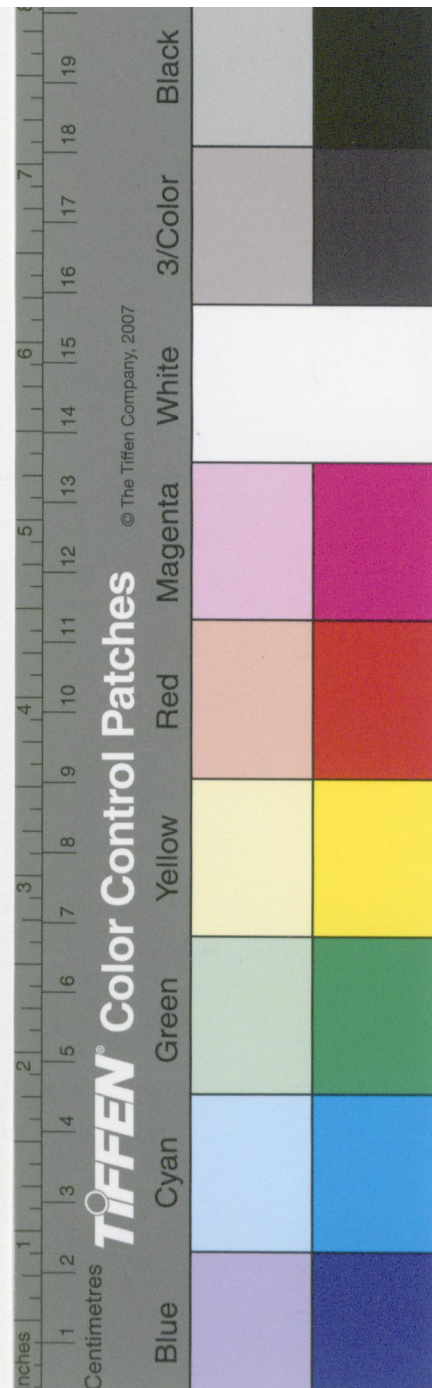
Nypt. efter stormakaren Johan skuttas i Pyttis, ello-
genpöit

av Henrik Thulberg.

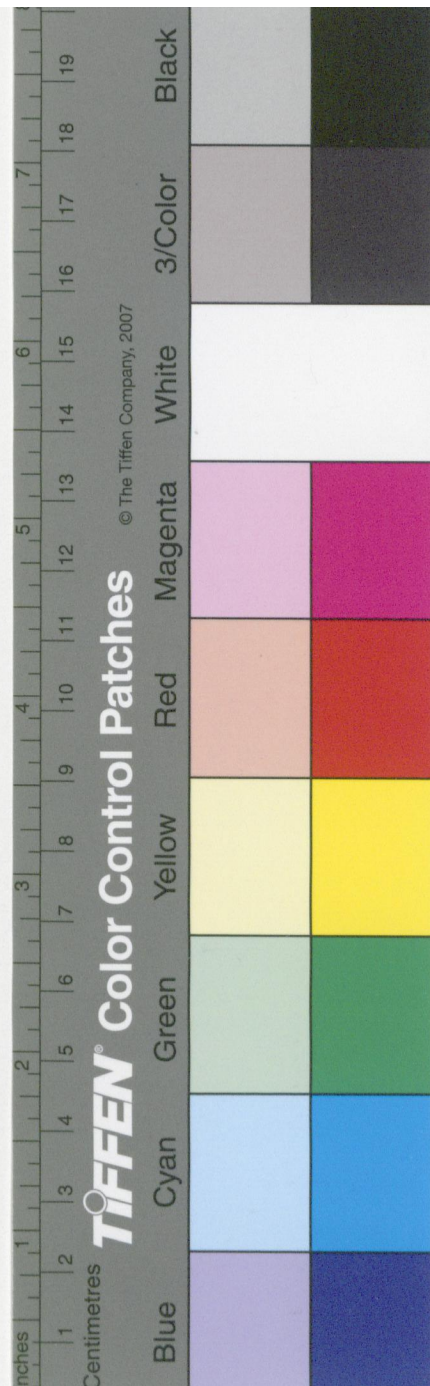
reg. Våha-Ollila Eva såg skogsjunnar i
 ödemarken en sommardag, när hon med
 sin broder var och sökte efter hästarna. De
 kommo till en liten morse och på andra si-
 dan sågo de en liten varelse, som liknade en
 plicka i röd klädning, gå sakta framåt dit-
 åt var hästarna funnos. När de kommo tillba-
 ka, redo de att vad hästarna orade springa,
 ty så rädda blevo de för skogsjunnar.

Uppf. efter bondeentkan Sofia Andersson i Elinäs
 av Henrik Thullberg.

I kyrkstämman finnes ett fartyg där
 rådam har sitt tillhåll. Storankearen behövs at-
 drig kastas ut, förnär rådam kommer och säger
 till. Skepparen, vilken är en mycket ordentlig
 karl, har berättat detta för mig (skutts) Ingen
 har någonsin sett honom, men när det är
 storm, kommer rådam och bullrar. Går man
 ej med första gången, kommer han andra gång-
 en, och då bullrar han så, att man tror att våggar-
 na ska ramla. Då vet man att man är det
 bäst att kasta ut storankearen, annars förlö-
 ser fartyget. Fartygsbyggmästaren, vilken bygg-
 de fartyget, sade att oveda behöver ingen kasta
 ut storankearen på detta fartyg, nog ska han
 (rådam) säga till.

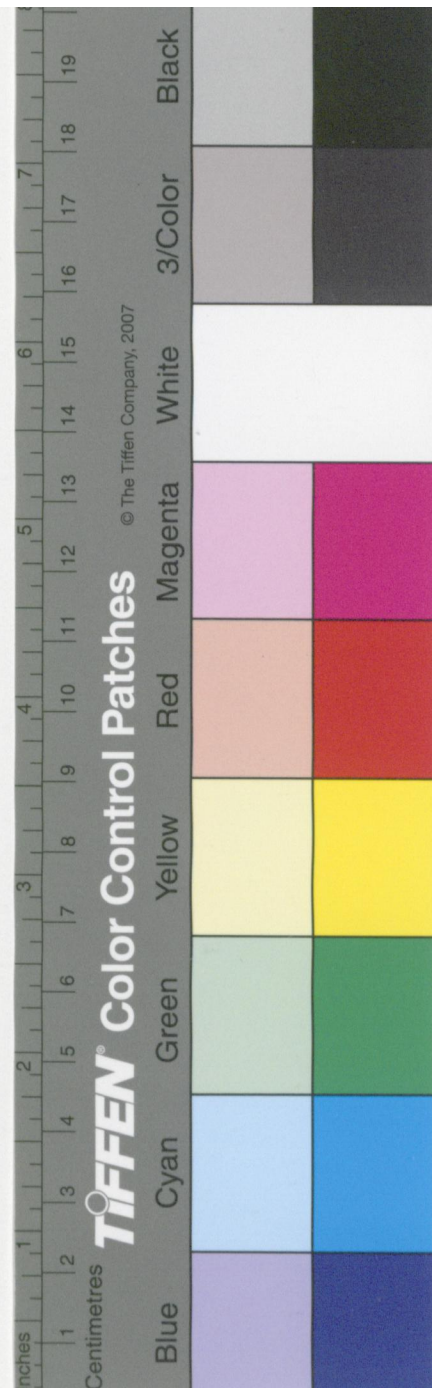
Uppst. efter f. m. handelsmannen Kristoffer skutts i Pyttis,
 Mogenfjör.
 av Henrik Thellberg.

ny. Åt rädda människor visas ingenting.
 spöken och dyg. utan åt de dristiga.

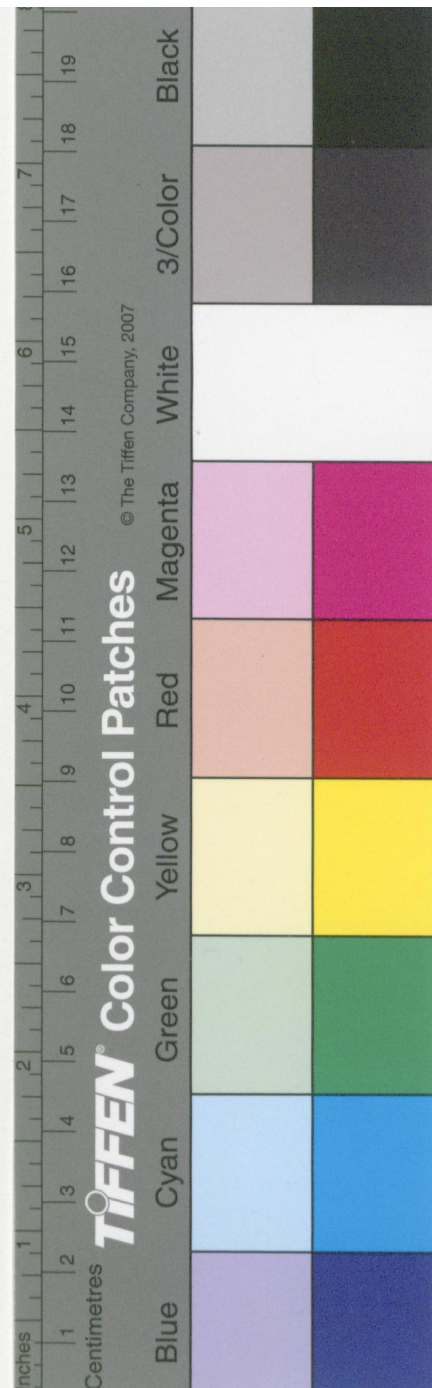
Uppst. efter värdinnan Amanda Shalvey i Strömfors,
 Näsby

av Henrik Shalvey.

ny Bolas Sapi i Pyttis, Kyrkoby gick igen efter
sin döda dämpör, att man ej hade satt vantar
på hennes händer. När hon tredje aftonen
kom hem, kastade man vantarna åt henne ge-
nom vindspöret. Hon ^{vantarna} tryg, och så för-
svann hon och synes ej mera. När hon kväl-
len fört kom hem, jagade hon Malms ekes-
tor över gårdsgården. Hon började gå efter ho-
nom, när han kom hem ifrån arbetet, och då
blev han rädd och började springa undan. När
han hoppade över gårdsgården, skulle han
slå henne med ett par stövelskapt, vilka han
bar i handen, men slaget träffade henne ej.
Över gårdsgården kom liket ej, utan sväng-
de om och gick upp till hemmanet.

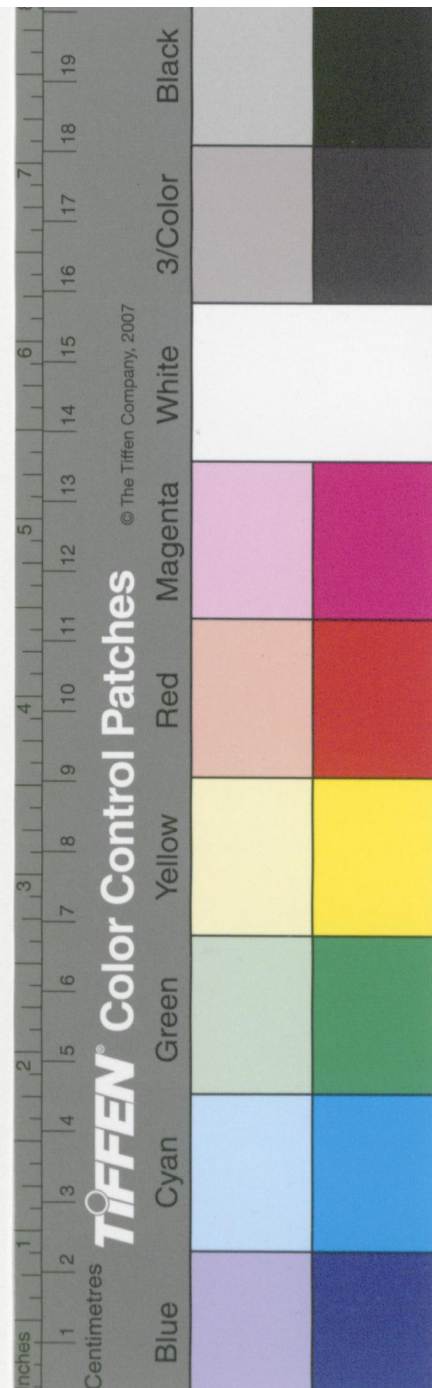
Denna händelse inträffade för någ-

ra är sedan. Berättaren påstår att hennes
 tal var sanning. Modern bekräftar det också.
 Malms skolor är en ung pojke
 från Malms backen i Mogenpöit. In-
 ständande julkeltz firar han bröllop med
 en flicka från Skoufors, Svensky.

Mynt. efter bandedottern Betty Ståhl i Pyttis, Mo-
 genpöit

av Henrik Thunberg.

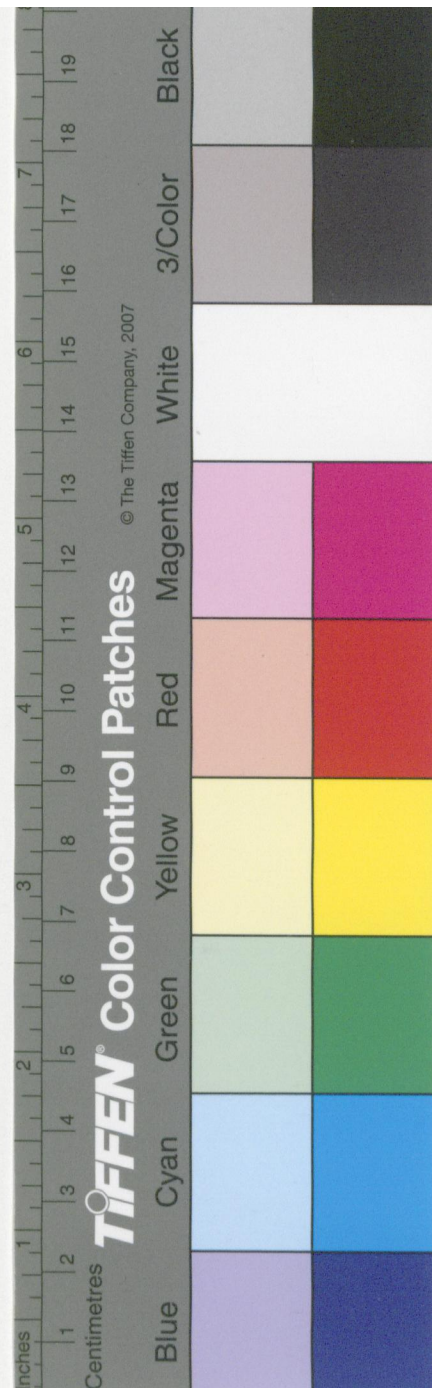

reg. Shepparen stutts p. m. handelsman be-
rättade följande

Min ena båt blev bortstulen och vi
sökte efter den förgäves i några dagars tid.
Då tog jag en annan sheppare Henriksson
med mig, och reste vi så både med egna gake-
aser till Helsingfors till en fru Rosenberg i
Tölö, för att hon brukade ha reda på allt
möjligt. När vi kommo in till henne, satte
hon en okaka ägg i ett dricksglas och där-
på började hon berätta. "En båt är uppdragen
men ej på egen strand (hon menade Finlands
strand) och ligger outkullstjäpt, men vi får
den ej." En Ingemanländare hade tagit båten
och rest över till sitt land. Efter en kort
stund sade hon: "Sitter ej så länge här vi
har partygsköpare just nu nere vid stan-
den. Han synar som bäst partyget." Detta
förundrade oss stoltigen ty för en stund se-

dan när vi lämnade båtarna, visste vi ej av¹⁷⁴
någon köpare. Genast därefter såg hon till
kamraten: "Ni är en bra värdstör karl som
lämnar nyckeln till penningkistan i båten
och inte har med den. Tänk om någon skulle
para av med Tusennarkarna." Förskräckt bör-
jade Henriksson beta efter nyckeln, ty han
brukade alltid bära den när sig, men han
fann ej den. När de kommo från båten ha-
de Henriksson dragit andra byxor på sig och
nyckeln hade blivit i dem. När vi sedan
kommo ned till ständern var partygsköparen
där, och han köpte mitt partyg. Här besannades
gummans ord. Efteråt, när jag med en annan
galeas kom till Reval, träffade jag den för till-
fället vistande ingermantändare, vilka berätta-
de, att en person kommit över från Finland
med en annans båt och dragit upp densam-
ma och stjält outfyllt den. På märkena kän-
de jag igen att det var min egen båt. "Här

hör du", sade han, ^{mättare} att det nog finns folk sådana
som vet allting. Var icke detta också besyn-
nerligt när fru Rosenberg kunde på reda
på att detta var min båt och ingen kunde
säga det åt henne."

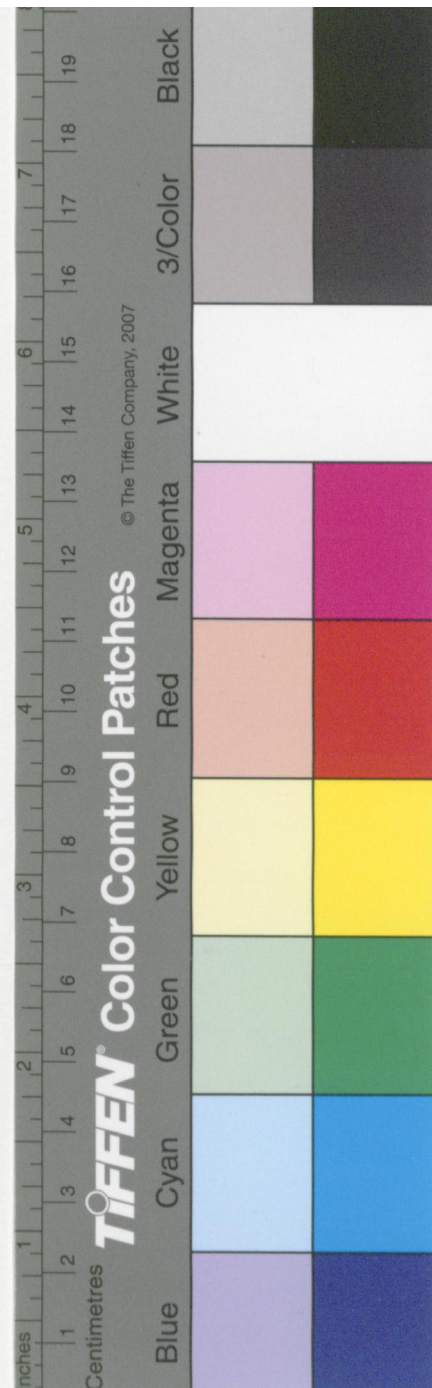
Uppst. efter f.m. handelsmannen Kristoffer Antas i Pyttis,
Mogensjö

av Henrik Thulberg.

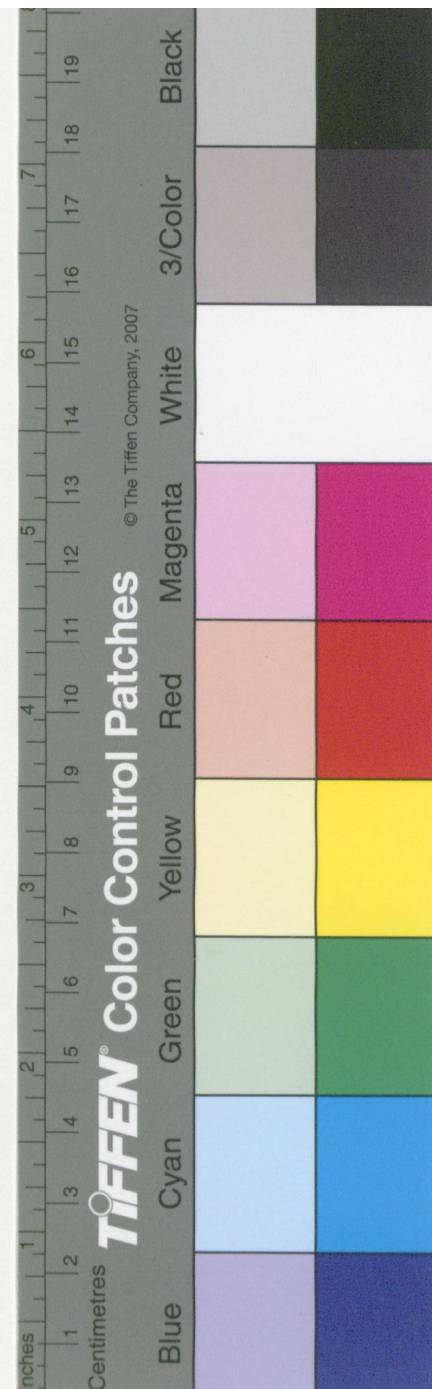
reg. Spröken visa sig ej för alla människor;
 stor; det är blott för få de visas.

Ugpt. efter värdisman Sofia Andersson i Elima
 av Henrik Thullberg.

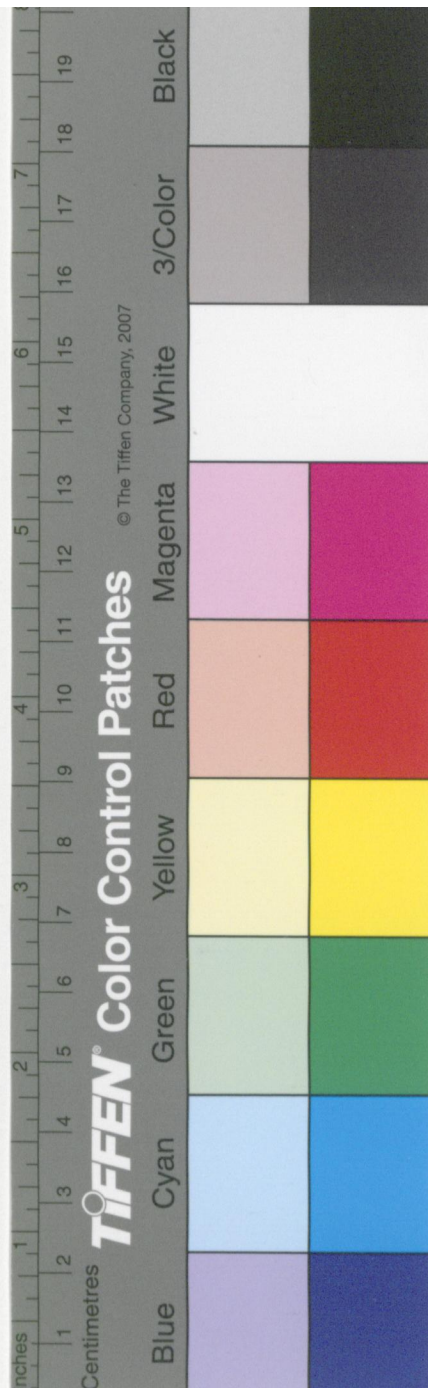
När Samuils fader (berättarens fader) i sällskap med några andra kar-
 lar kl. 12 på natten kommo från Tholka
 sågo de emellan Tyllis kyrka och blocksta-
 peln ett spöke, som liknade en kvinna i
 vita kläder, gå av och an. Det var starkt
 månsken samma natt. Hästarna skrygga-
 de för spöket.

Uppf. efter värdinnan Sofia Ericksson i Elinä
 av Henrik Skultberg.

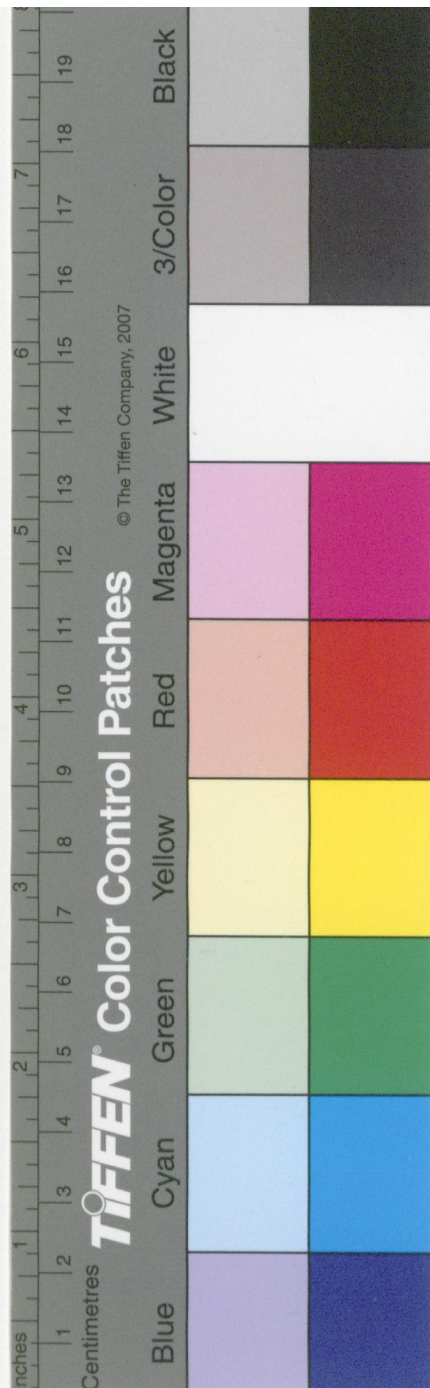
ref. Stjyllens (hemmannamn i Hingstole)
 abo (Abraham) gick igen efter sin död
 därpå, att hemmanspaltet ej gävo åt prä-
 sten en bytta snör, vilket den avlidna ha-
 de bestämt, att prästen skulle få för jord-
 fästningen. Men då huspaltet, för att få
 vara i fred, gävo snöret åt prästen,
 syntes han ej mera till.

Uppst. efter värdinnan Sofia Andersson i Elinä
 av Henrik Hultberg.

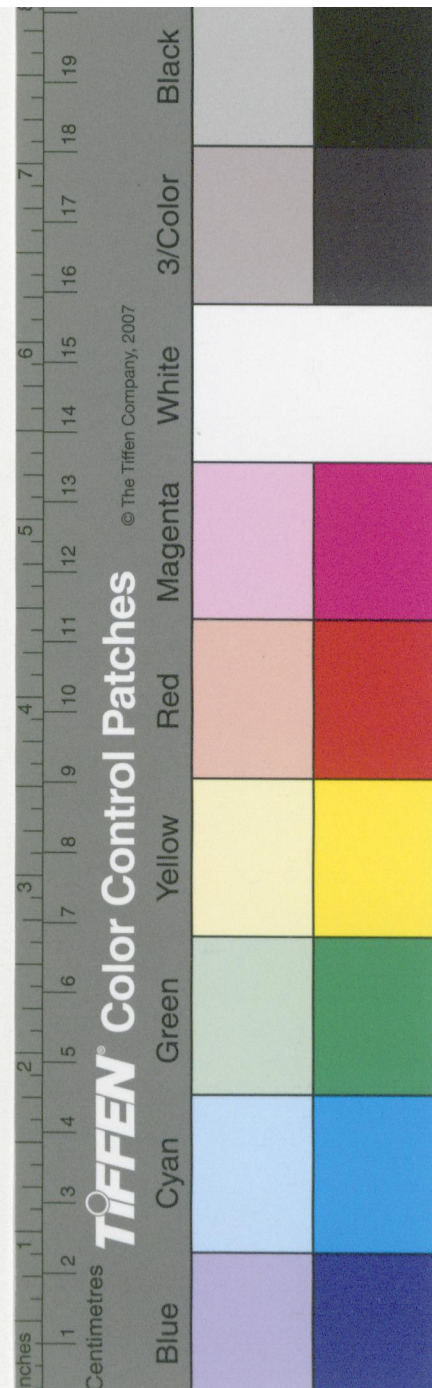
Sammis ^{Ant} och Lomans Kalle friade
 båda efter jönsas Hedda, och de voro båda
 svartsjuka på varandra. En afton, kort före
 jöhanne när Sammis ^{Ant} for till jönsas, såg
 han en karl stå lutad mot gärdsgården
 icke långt från jönsas. I tron på att det
 var Loman rusade studens fram för att ge
 stlykt åt honom och sade: "Äha tär har ja
 di no; no ska ja kläma di." Men just som
 studens skulle ta fast i karlen försvan den
 med ens; riktigt emellan händerna. Då "flyktst"
 (blev rädd) studens och började springa bort att
 vad han förmodade, ty mannen, vilken han
 skulle ta i, var en spöke.

Uppf. efter bondcentkan Sofia Andersson i Elimä
 av Henrik Thullberg

När en spelman återvände från en dansställe-
ställning, förde stigen honom genom ett ställe
där bär var på båda sidorna. Just som
han skulle komma ur parret, mötte ho-
nom en förskräckt stor ornn. Han sväng-
de och skulle fly undan, men en lika stor
honn emot honom från den andra sidan också.
De hjälpte ej annat för spelmannen än ta
fiolen fram och börja spela för ossarna,
vilka ej voro vantiga ornnar. Ända till
morgonen fick han spela för dem.

Uppf. efter bände-boken Sofia Andersson i Elima
av Henrik Skultberg.

Gammelsto Eiro från Näsby var svår att
 stjäla, men en gammal och bisi i Tavastby
 var goda att skaffa bortstulet gods tillbaka.
 En dag kom Gammelsto Eiro till Hamars
 för att köpa ett halvt stop brännvin, vilket
 han betalade med stulna penningar. Men
 på natten fick huspotket ej alls sova, ty
 penningarna knaprade och riktigt jimades
 i skåpet. Tavastby gammal och bisi ha-
 de satt så hård plåga på penningarna
 att de måste ge tillkänna var de funnos.
 På morgonen tog Hamars värdinnan penning-
 arna och förde dem till Eiro och sade: "Be-
 håll dina stulna penningar ingen lycka föl-
 jer med dem."

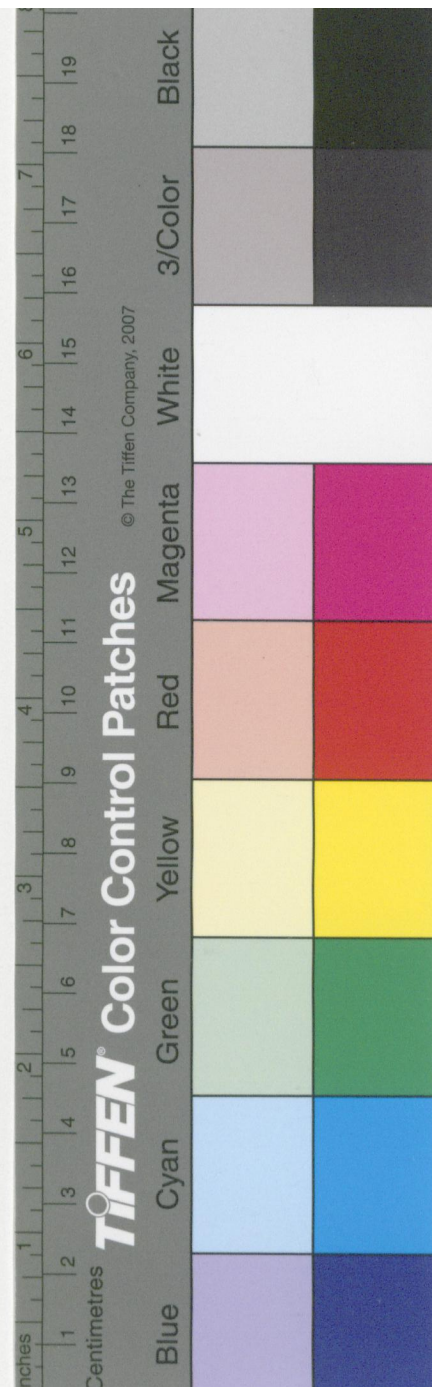
Uppf. efter värdinnan Lena Sievers i Strömpors
 av Henrik Skulberg.

reg. Fan får man se om man binder
 snaran om foten och går i rian. efter en
 stund kommer fan in och säger: "sätt
 ej om foten sätt om halsen".

Uppf. efter bondedattum ebline Björkas i Pyttis,
 ellogarpövt

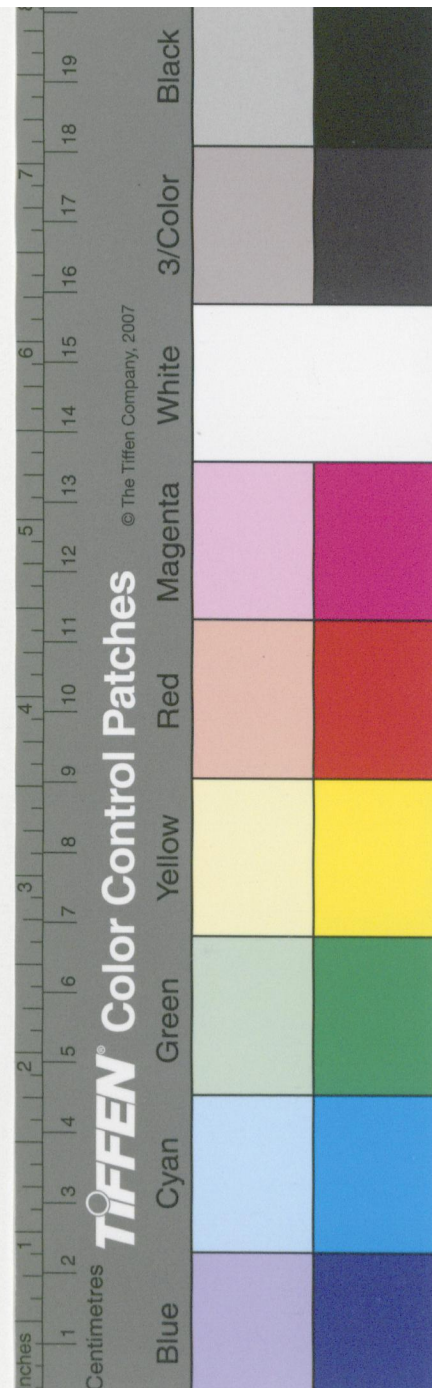
av Henrik Kullberg.

ref. När det är "tyckmät" (dimma) blixa
penningeeldarna.

Mykt. står bondesonen Anders Björkas i Pyttis,
Mogenvitt

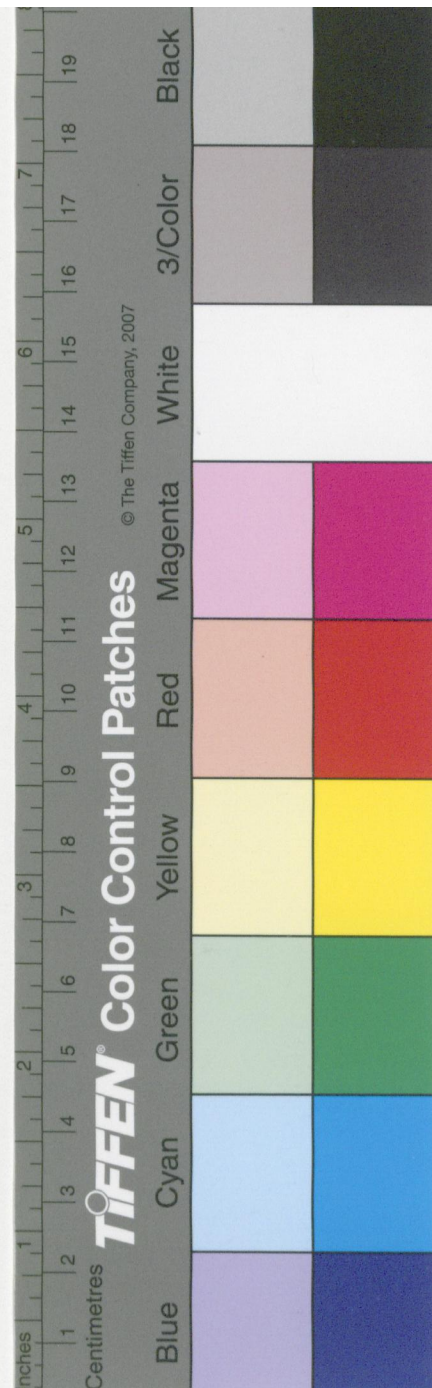
av Henrik Thulberg.

avg. Mellan klockan 12 å 1. ser man
spöken.

Ugpt. efter bonadottern Aline Björkas i Pyttis,
Mogevärd

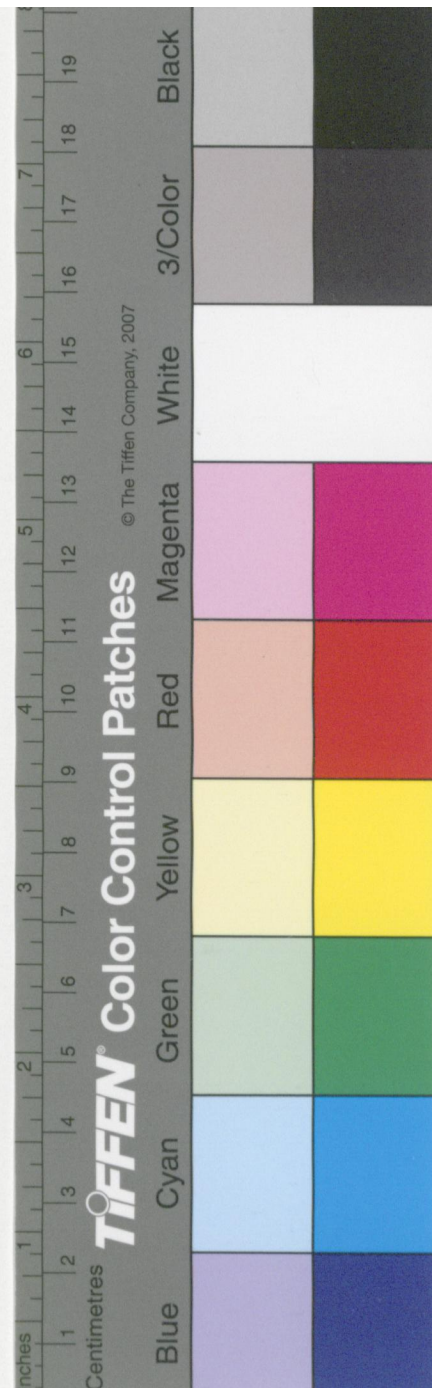
av Henrik Kullberg.

En nyjöltnare, som hade en kvarn,
var mycket snål, så att han t. o. m. ar-
betade på söndagarna. En söndag, när han
som bäst var sysselsatt i kvarnen, brast
huvudaxeln av, och han började genast repa-
rera skadan. När han som bäst borrade ett
hål i den nya axelstocken, kom fan in och
tjussade honom och sade: "Kva borar do, biter
navarn (borrn) å." och därefter tog borren in-
genting på. Då rådde där händelsevis
komma en annan karl in och honom bad
nyjöltnaren bora hålet. Han gjorde så, men
fan kom åter in och sade: "Kva borar do,
biter navarn å." och därefter tog borren igen
ingenting. Men hur det var lyckades han
likaväl på ett litet hål i stocken. Han sade

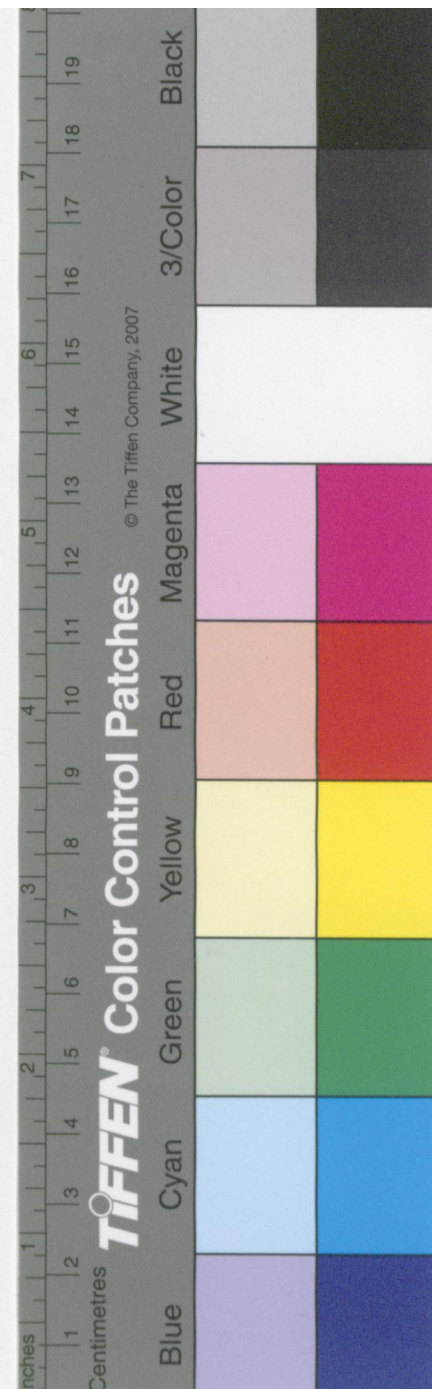
till fan: "Försök se i hålet ja ska gå
 på andra sidan, kanske vi lyckas se var-
 andra". Fan gick villigt in på förslaget.
 De glodde nu båda på var sin sida om
 stocken, men sågs ej varandra. "Tute kan
 ja se dig" sa fan; "Tute ja dig håller" sade
 den andra. Låt oss försöka på nytt sade den
 senare. Sagt och gjort. Fan visade åter så
 starkt han förmådde i hålet så att det
 långa skägget också for dit in. Nu pas-
 sade den andra på; han steg över stocken
 på den sidan som fan var och glodde
 och slog en plugg in i hålet. Där såg fan
 nu med sitt långa skägg och slapp ej
 därifrån. Nyömrarens hjälptack tog sin
 skaggan och slog med den ihjäl fan.
 Östörda pingo nu nyömraren och
 den främmande karlen reparera kvarnen.

187 3

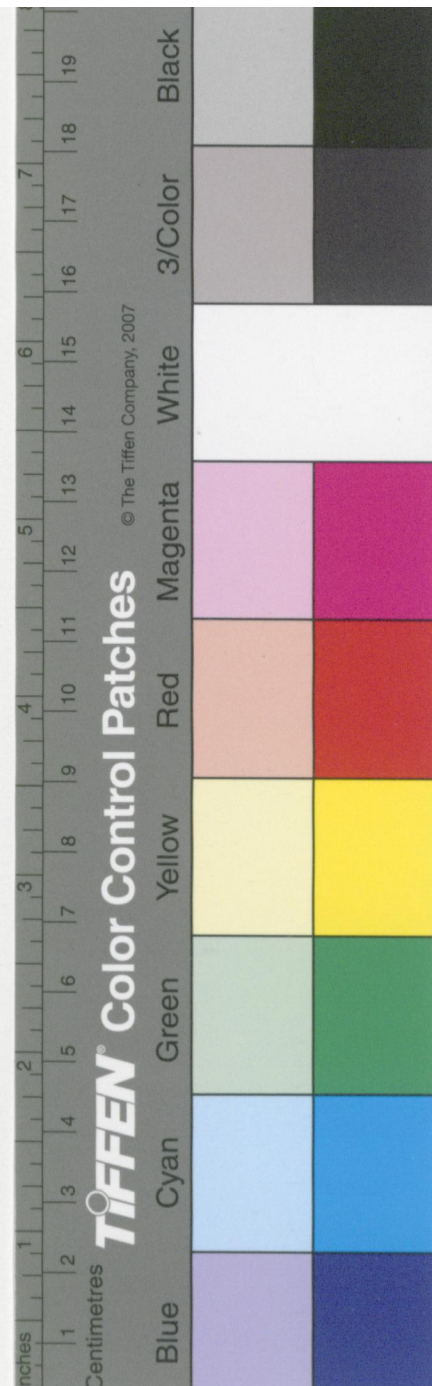
och när aftonen kom, var arbetet färdigt.

Uppt. efter arbetaren "Lung-Heik": Pyttis, ellogenpost
av Henrik Kullberg.

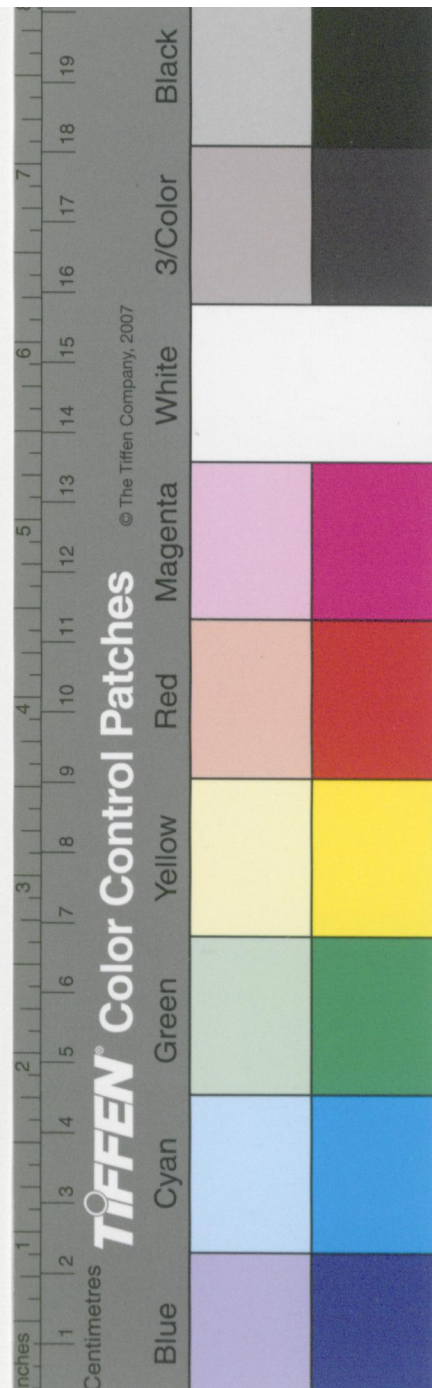
neg. För berättades dom att i ett "förs" (ladu-
gård) där hollpackor på natten varit in,
man hittade en trägranig trägrepp. För att
få veta något om gärningsmännena högg
man en grenen av. Och samma morgon hände
det sig, att granngårdens värddinna förlora-
de sitt ena ben. Det blev avhugget.

Uppf. efter bonden Alfred Ståhl i Tyttis, Mogenrätt
av Henrik Stultberg.

Emellan Bullers och Österby i Strömpors
 blev en flicka ihjälstängad av en tjur. Och
 många gånger efteråt såg man på sam-
 ma ställe, en flicka i kort kjol gå av
 och an, och igen försvinna så att ingen
 visste vart hon tog vägen. Många män-
 skor kunna intyga, att de sett henne på un-
 gefär samma ställe, där hon blivit dödad.

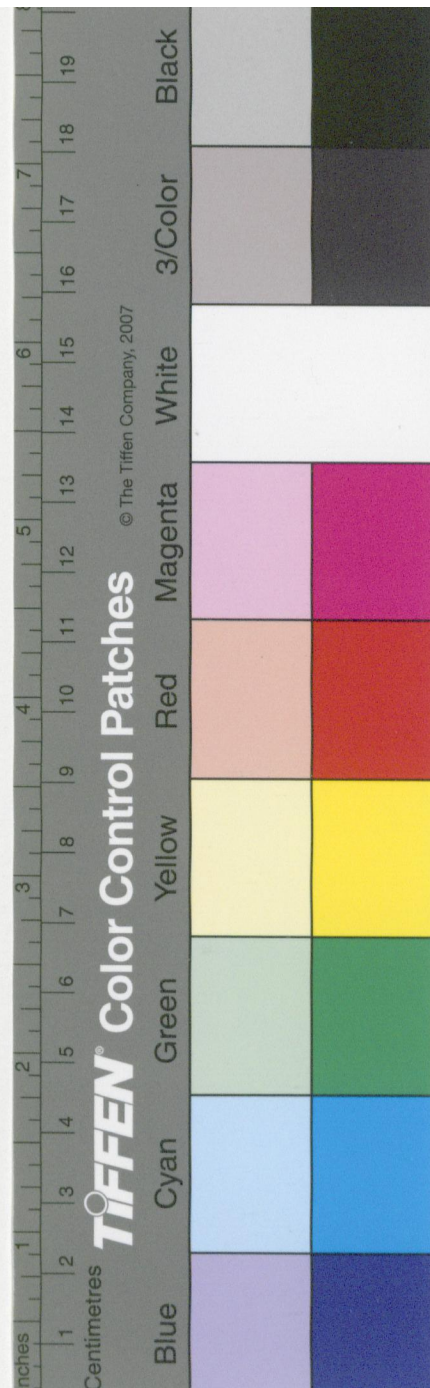
Uppf. efter f.d. hemmansvärdinnan Anna Lena Ståhl i Pyttis,
 Mogenpödt
 av Henrik Hultberg.

När Tinterviks Eiro (berättarens far)
 en natt sov i sitt hem, kom en kvinna
 in till honom genom väggopringan och
 böjde klämma honom som en morsa.
 Kvinnan kände han mycket väl. Men,
 tillade berättaren, lyckades man följande
 dagen eller några dagar efteråt förarga
 samma person som klämt en, kommer
 hon inte mera. Det är av illvilja som nå-
 ra personer på så sätt plåga andra.

Uppf. efter f.d. hushållsvärdinnan Anne Lena Ståhl i Tyttis,
 Magerödt

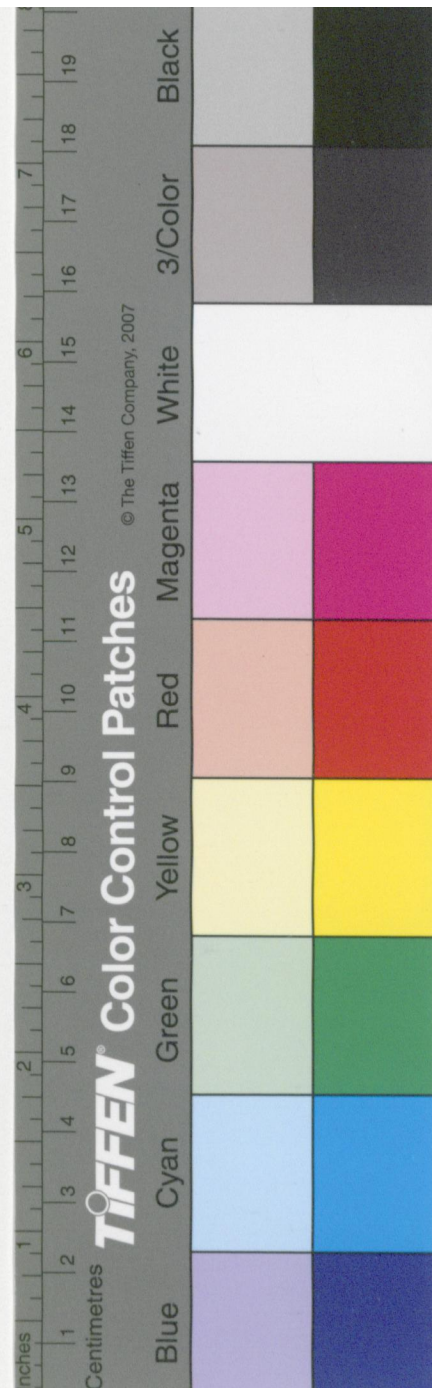
av Henrik Hallberg.

ny. Gamla gubben Irvanström, som va-
rit till sjöss sin halva livstid, berättar
de: att när man var ute på havet, och en
storm uppstod så stark, att skeppet förlis-
te, hörde man, föran stormen, utbröt, un-
derliga knakningar i partyget. Då visste
sjömännerna vad som förestod.

Uppst. efter f. d. värdinnan Anna Lena Ståhl i Pyttis,
Mogenpoit

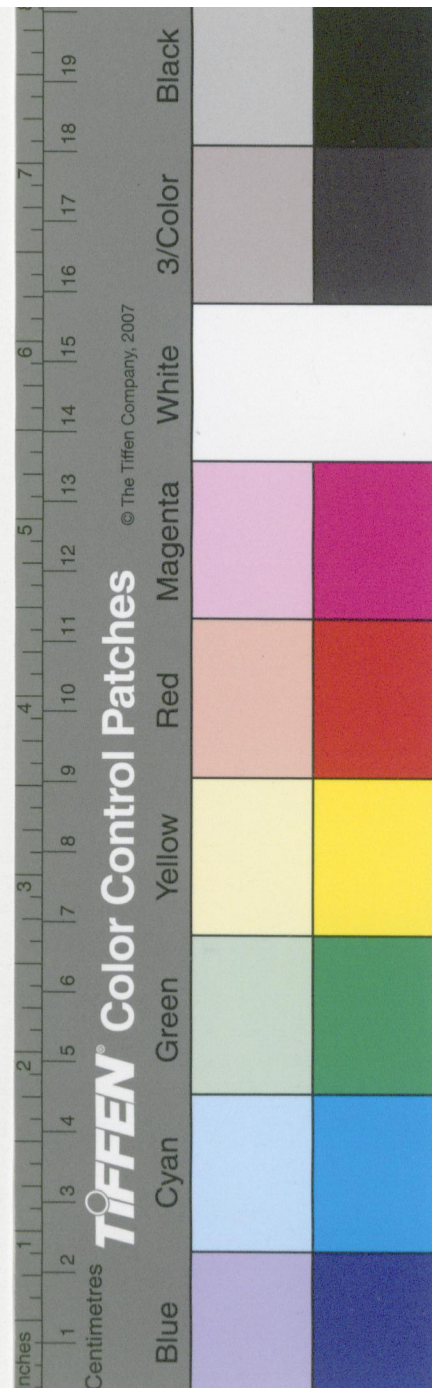
av Henrik Hultberg.

ny. Gamla quibben Rosvall från Klä-
sare i Pyttis var en "illbeist" (=elak)
karl. Tog man honom ej att åka,
när man kunde förbi honom, gick
ej hästen långt förrän den stannade.

Uppr. efter f. n. handelsmannen Kristoffer Astas i Pyttis,
Mogenström

av Henrik Kullberg.

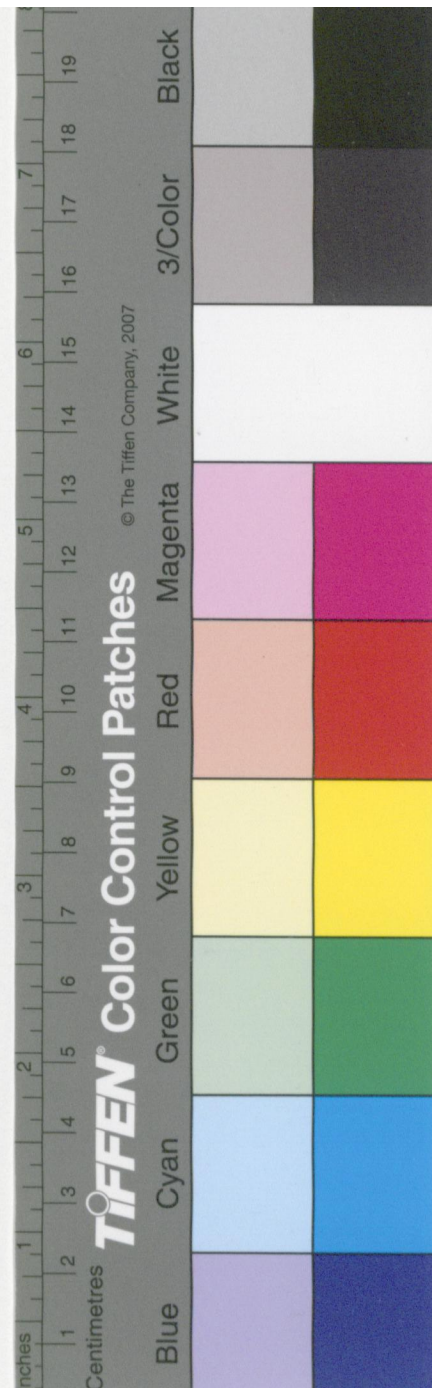

"Kakka Jaakko" från Grisarby i Strömpas
 var en svår trollkarl. Han kunde skada bå-
 de människor och djur. Engång kom "Kak-
 ka Jaakko" till Shamars och tiggde fläsk,
 men värdinnan (berättarens mor) sade: "Vi
 ha no fläsk ti jev bort," varpå jaakko gick
 sin väg. Men när Shamars värdinnan förde
 mat åt svinen, låg den ena gatten med bene-
 na opp. Ofenast måste hon föra fläsk åt jaak-
 ko, och han sade: "Ojå han me svinet mår
 bra." När Shamars värdinnan kom hem, var
 svinet friskt.

Uppf. efter värdinnan Lena Lieras i Strömpas

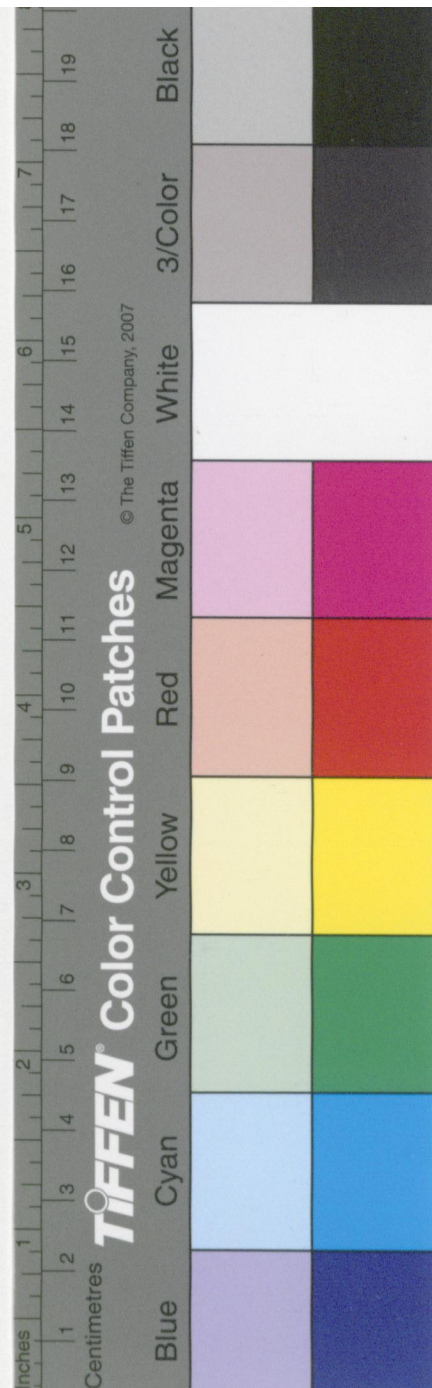
201

av Henrik Thulberg.

När "Hakka Jaakko" kom till Strömpors
 bruk, gick han inne i kontorsbyggnadens kök
 och begärde lat av kötsan. "Vi ha no lat ti
 djör åt all tiggari" sade kötsan. Då frågade
 Jaakko om han ej skulle få gå och värma
 sig till spisen; och till detta gav kötsan lov.
 Låta gick Jaakko till spisen och satte oför-
 månt en näl bak i kötsans bjöl. När "Hak-
 ka Jaakko" gick ut, följde kötsan efter an-
 da till Illäsarö. Då vände Jaakko om sig
 och spottade på kötsan och sade vad hon gjorde
 gå efter honom. Därpå gick han bak kötsan
 och tog nälen, vilken var så liten som en "djirs-
 ben", från hennes bjöl. Ågerast vände kötsan om
 och for till bruket igen.

Uppf. efter bonde-värdinnan Lena Sievers i Strömpors
 201
 av Henrik Stubbberg.

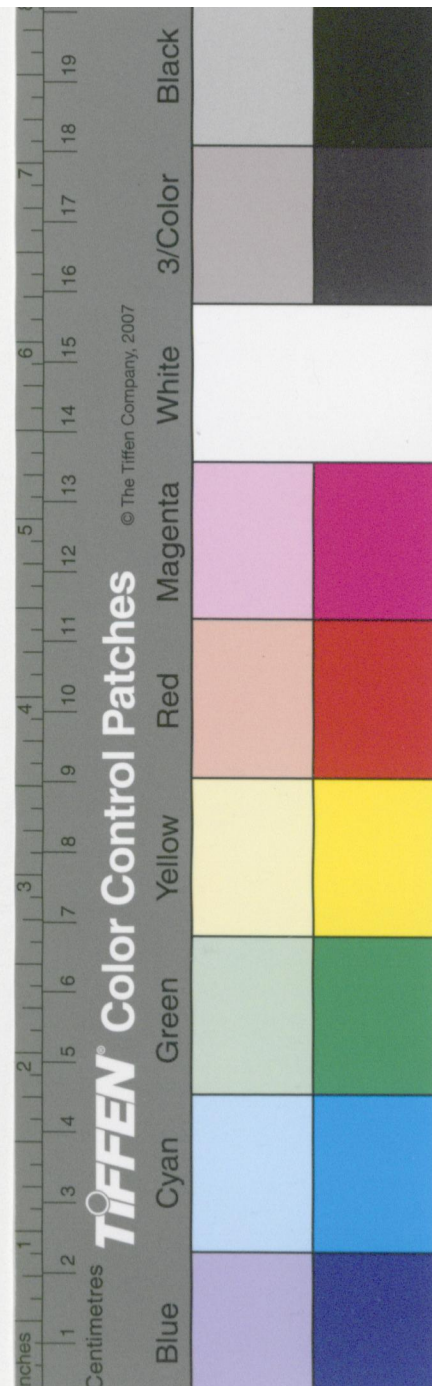

my. På en bonde hade "Kakka Jaakko" blivit för-
 argad, och han bad honom äta storrot, så skul-
 le han bli fri från sin gifttränk. (Storrot är en
 förgiftlig växt som växer vid sjöstränderna och
 av vilken t. o. m. kor kunna dö) Gubben åt
 den men började efter en stund visa vitögonen.
 När gumman såg detta, blev hon mycket för-
 skräckt och sprang att injölka sin ko för att gi-
 va något åt gubben in. När hasten kom till-
 baka, var bonden redan död. Han låg, mitt på
 golvet med händerna och fötterna öppna.

Skrift. efter bonde-värdinnan Lena Sievers i Strömpors

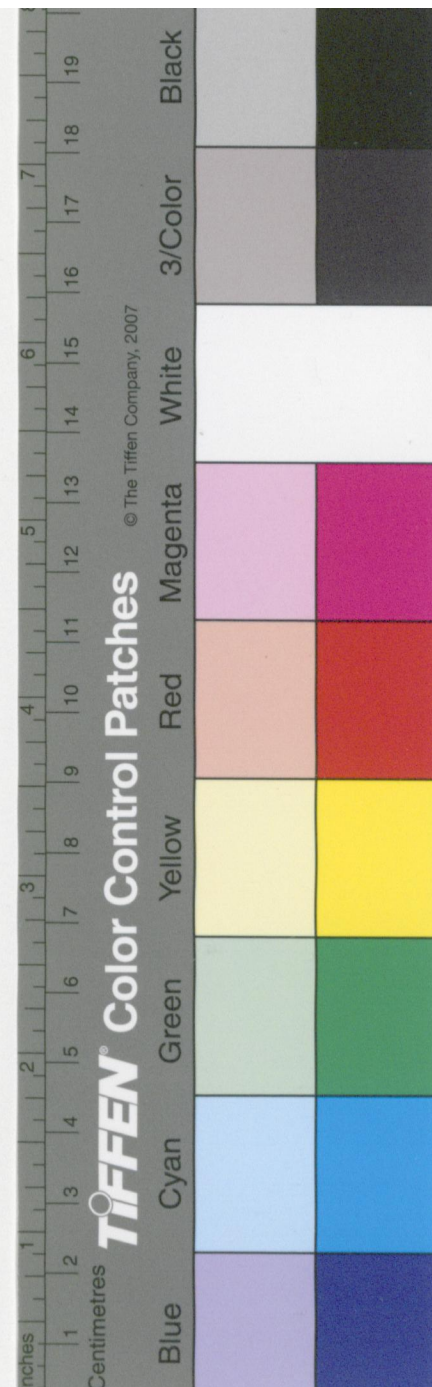
201

av Henrik Thellberg.

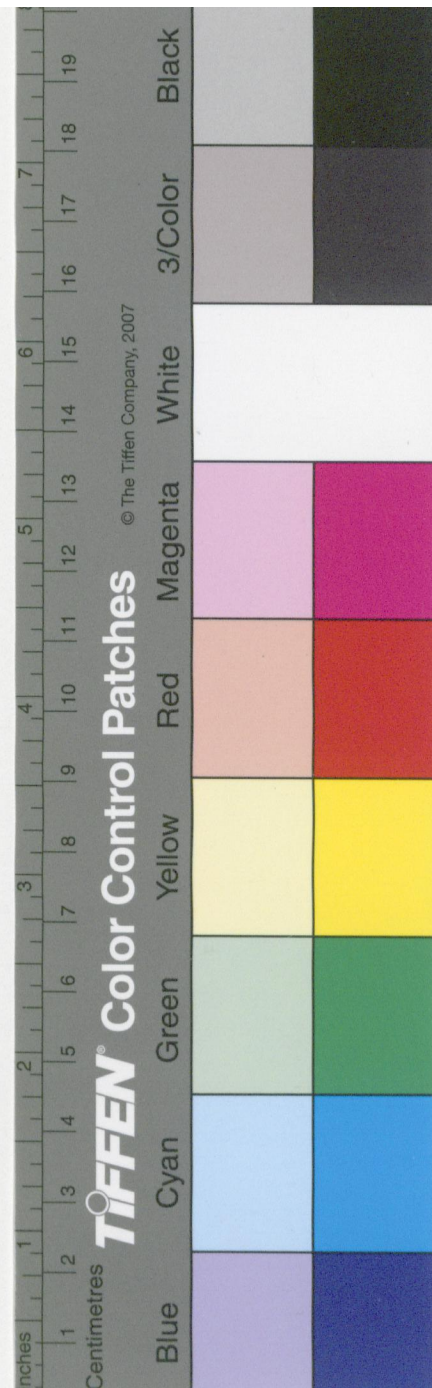
reg. I Mistjiss backen hade satts
en så stark räddare för att där så
mycket syndigt hade hänt.

Uppst. efter bonden Anders Sievers i Skönpors, Kåby
av Herrit. Thunberg.

nyg. Nedanför Mistjiss backen "hövlade"
 (-halshögg och bålbrände) man stora för-
 bytare. Den sista som där blev "hövla"
 var Herckmans Hans pigan från Finn-
 by i Strömbo.

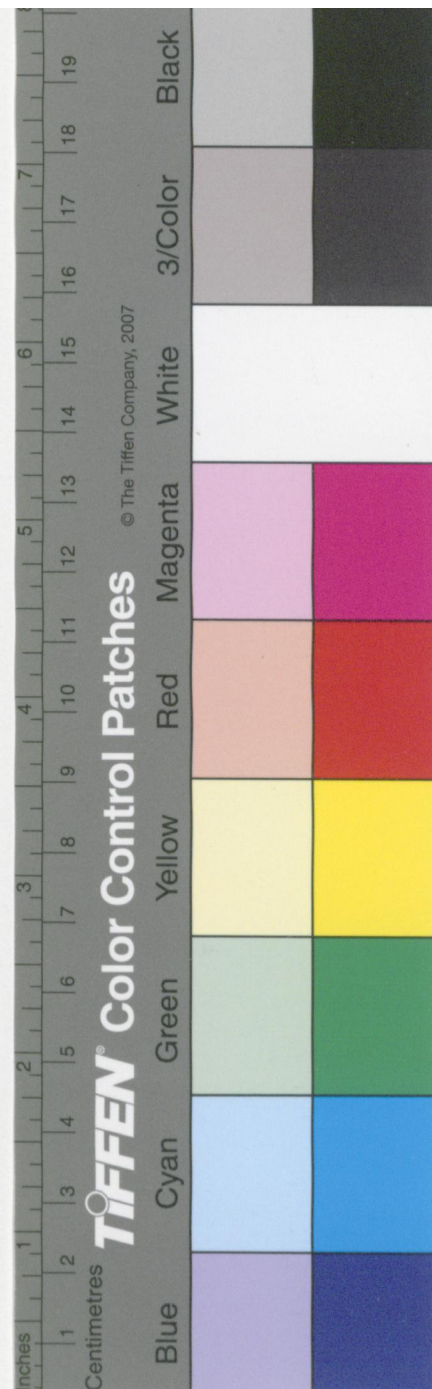
Berättaren har hört detta av sin fader.
 Han sade att där var så hämskt att föra
 förbi de sex eller nio (berättaren kom ej
 säkert ihåg) prästarna med sina fastbund-
 na händer och avhuggda huvuden. När
 någon "hövlades" måste en person från
 varje ställe vara närvarande. Prästen skul-
 le också vara närvarande. Först halshögg
 man förbytlaren och högg ena handen
 av. Den övriga kroppen brändes, men

händer och huvudet hängdes oppe på
stolparna andra till ramsaget.

Uppst. efter brude-värdsman Lena Sievers i Stämpens
av Henrik Hauberg.

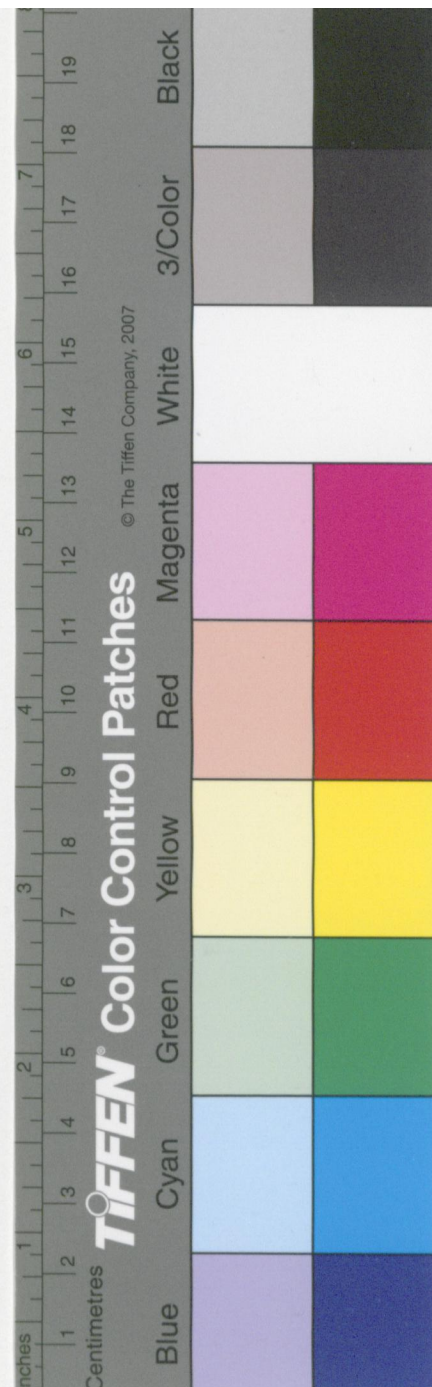
201.

reg. Den tiden man ännu låg i Ek-
bofors i hålli, kom engång en vagn med
träsprån från Lovisa till Ekbofors, och
kusken och hällkarlen sötto båda på
kuskbocken av vilka den förra körde.
När de kommo till "Mistjiss" backen,
stoppade hästarna och gingo ej ur fläcken.
Hällkarlen, en gammal karl, sade då
till kusken: "Ta hit tömmarna så ska
ja tjöra så att halva helviti ska "rouka"
(= rubbas). Därpå tog han tömmarna, och
när han kom uppför backen quistade
det och lyste eld överallt.

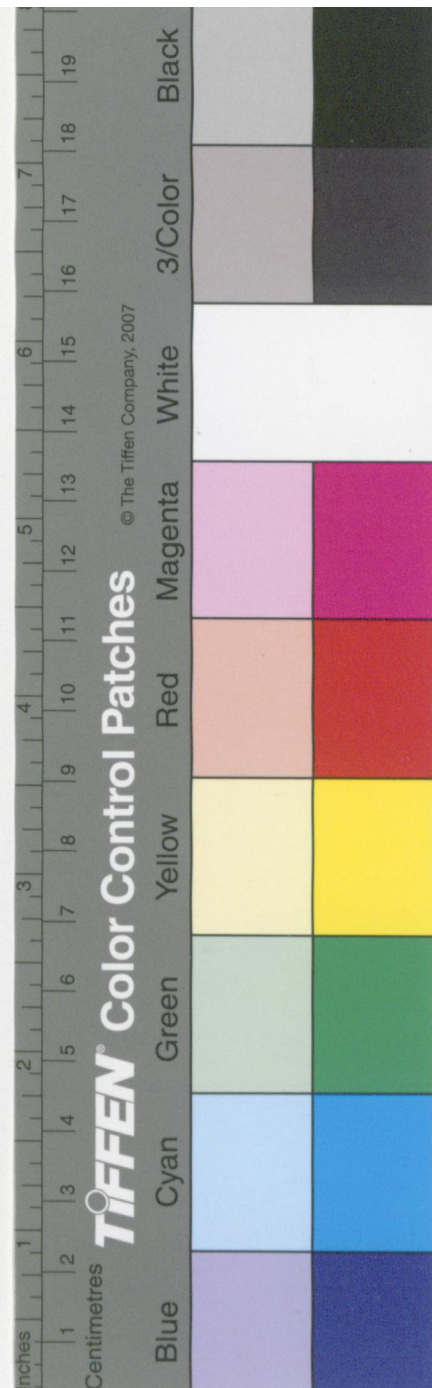
Uppr. efter banden Henrik Sylvestersson i Strömsfors,
Näsby

av Henrik Stenberg.

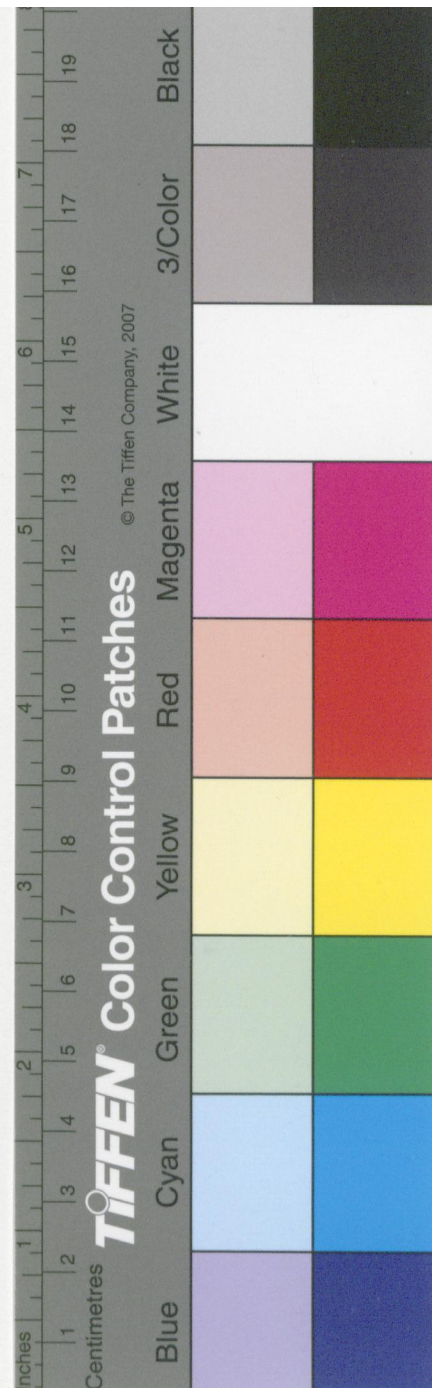
my
Sällan häst slapp upp för Mistjins
backen (emellan Lovisa och Abborpsen)
och lite svårt var det att slippa ned.
Ibland hände det att hästen spändes
ur, och tokar flög långt i stogen.

Uppåt efter bonden Anders Ståhl i Pyttis,
Mogenjödt
av Henrik Idulberg.

reg. På "Mistis" backen, en hög backe
 mellan Abborps och Lovisa, sägs för
 ett spöke. Det var iklädd shepmaden av
 en stor fågel. Ofta på morgnarna när
 folk reste in till stan, flög det på bae-
 ken, så att skogen dundra.

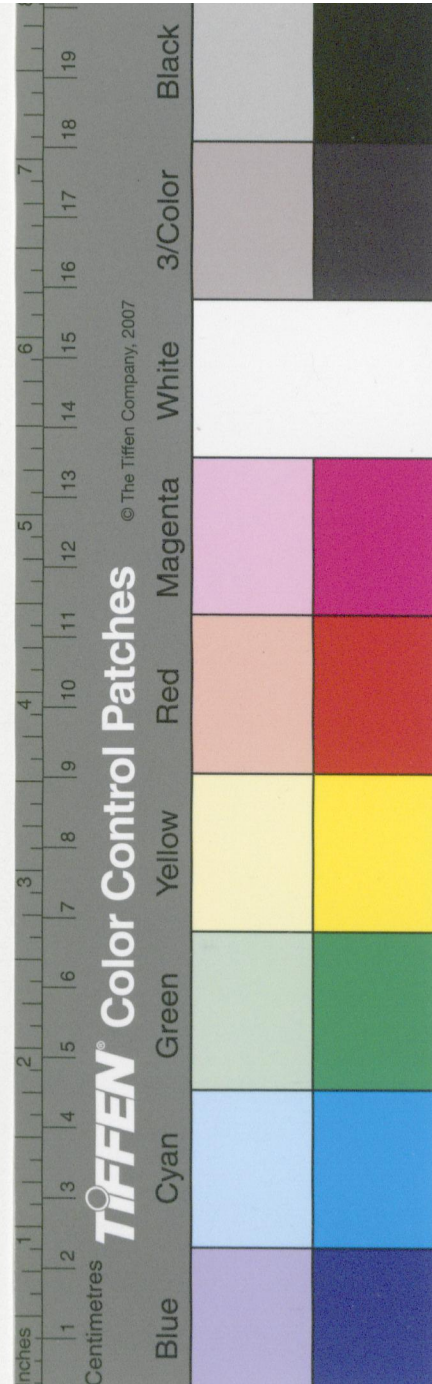
Uppgt. efter värdinnan Sofia Andersson i Elinäs
 av Henrik Hultberg.

ny.

Skarl Fläggborn berättade om sin äventyr i Mistjiss backen följande:

När jag var ung och låg i Ekborps i hälli, kom jag en kväll från Louisa ridande på hästuggen till Ekborps. Jag hade varit med skjuts till Louisa och lämnade vagnen i staden. När jag kom nära till Mistjiss backen, var jag litet rädd, ty jag hade hört så många berättelser om den. Inte långt från backen kom plötsligt ^{framför mig} en häst med pyrsjuklig härra efter sig och en liten kull med långt hår, som hängde ned på ryggen, satt bak i härran. Vanfrån denna kunde komma var mig en gäta. Hästen hade ännu om halsen en liten bjälra, som skamlade. Jag ködde då fot för fot efter

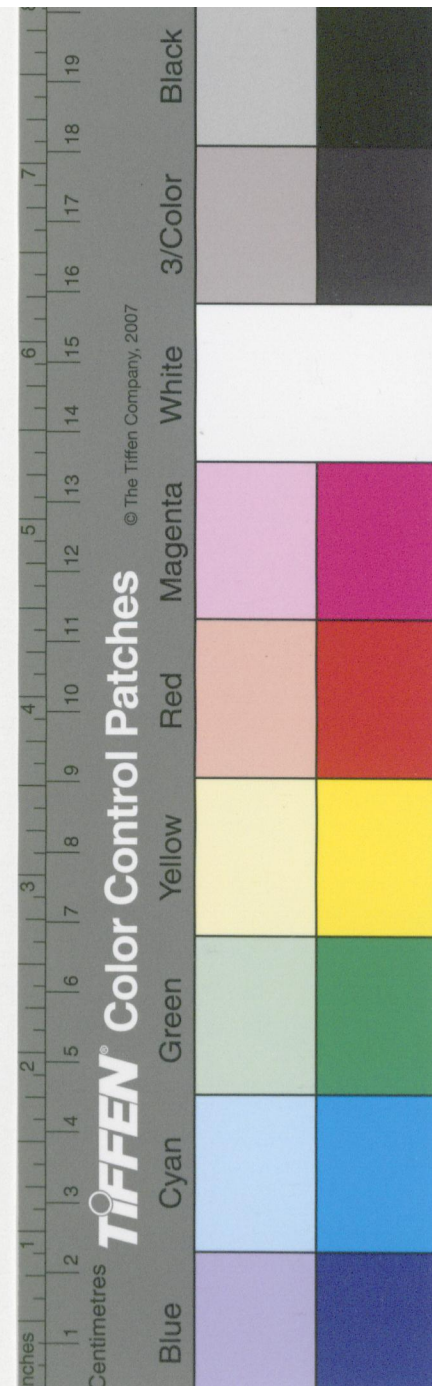
den några famnar, men när jag kom
till backen, stog jag hästen min på båda
sidorna och hörde präst. När min häst
kom mitför den andra hästen, frustade den
till och sprang på sidan, men jag stog ba-
ra hädan och i frysprång var det av opp-
för backen. När jag kom opp på backen höll
jag stilla och hörde efter var den lilla man-
nen med hästen blivit, men ingenting hordes
och ingenting syntes. Så tänkte jag för mig
själv, när jag vände om hästen åt Abborrens
till, att den lilla karlen med det långa svar-
ta håret måste varit ha varit från själv, ty
ingen annan kunde försvinna så spårlöst.
Nu blev jag rädd, och jag red till Abbor-
rens så att "stämman sto ett." = (dammolen blev
efter.)

Uppf. efter före lantbrukshälsaren Karl Höggbom i Pyttis, Mogenförs
av Henrik Hullberg.

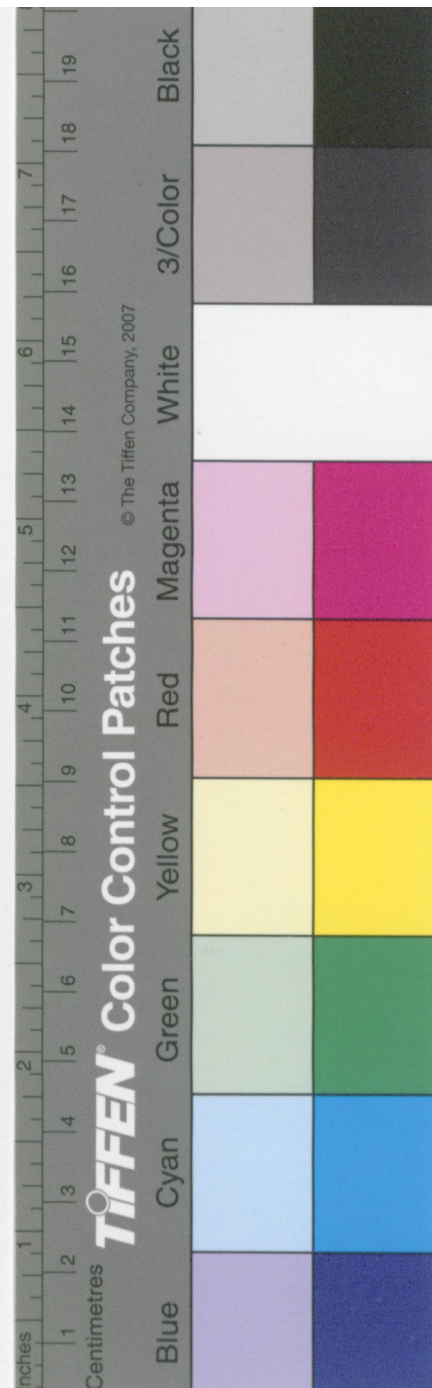
neg.

Klaisa Rasi berättade följande om sitt äventyr i Mistjiss backen
 "När jag och min skjutskarl kommo till Mistjiss backen, stannade hästen och stuffade häran i landvägsolitet. Då sade körkarlen: "gå nu efter hjälp till Stytorpet för annars kommer vi ej härifrån". Genast skyndade jag i höstnattskretsen en och en halv kilometer långa vägen till torpet. När jag bullade på störren kom en oväntligt stor karl ut och frågade, om hästen stannat i Mistjiss backen, vilket jag bekräftade. "Nu ni ska ja hjälpa er" sa torparen. När vi kommo till backen, ställde han sig mittför hästen och tog betsket tre gånger av huvudet och

såg stunt igenom betsket för varje gång. När han tredje gången satte betsket på huvudet, sade han: "Nu ska du gå om å sjölvva fram stö i vejin" varefter hästen sprang till med god fart. När vi kommo opp på backen frågade torparen om vi ej hörd något ljud när hästen stannade, var till vi sade nej. Då berättade han "att på backen i tiden en kvinna blivit halsbrydd och begravad, och för varje gång när hon röjde sig i sin grav eller gav något ljud så gick ingen häst upp för backen. Men jag kan nog hjälpa den, det är inte frösta hästen jag kan hjälpte; jag har gjort det många gånger förr." För besväret tog han en mark.

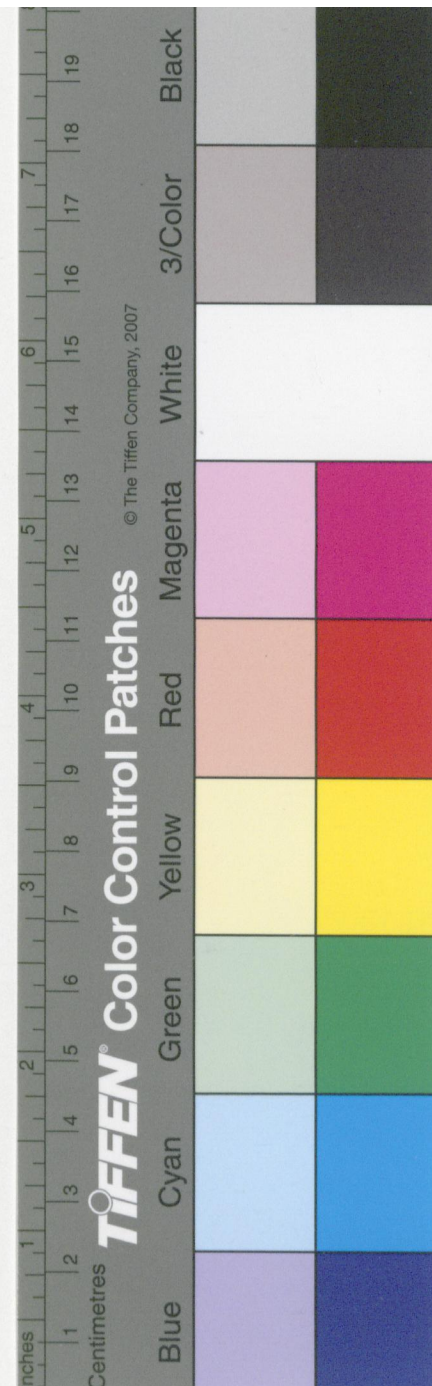
När han tog betsket av huvudet, stod jag bredvid honom, och gav noga

akt på att vad han gjorde. Men ingan-
 ting vidare såg jag honom göra, än att
 beklät tog han tre gånger av kummet och
 såg stint igenom det, men ej ett ord
 kunnade han, när han detta gjorde.

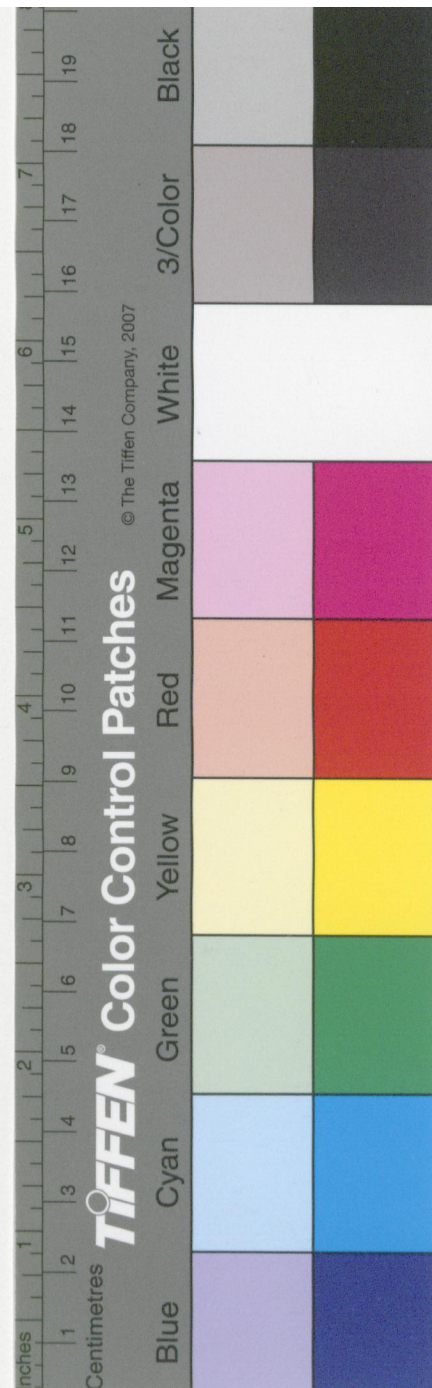
Uppf. efter bondervärdisman Haisa Rasi i Pyttis,
 Mogenpöit

av Henrik Hullberg.

En arbetskarl berättade för mig följande historia, som hänt honom själv.

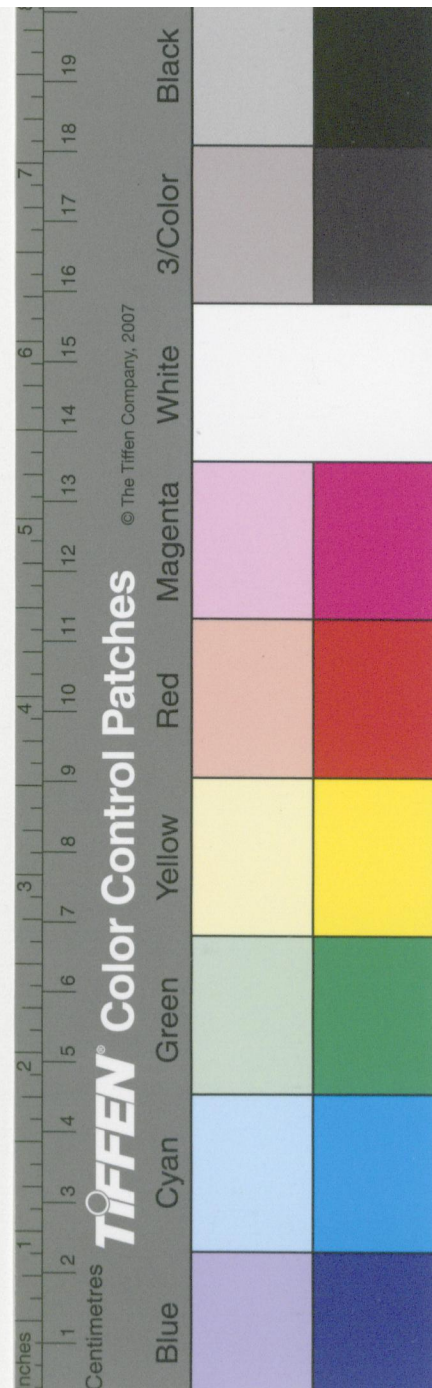
"Då jag var dräng hos Själå i Tavastby i Eklund, sov jag tillsammans med den andra drängen oppe i stallskullen. En kväll kom jag hem tidigare än den andra drängen och lade mig att sova. I knappt hade jag somnat förrän jag vaknade vid ett förskräckligt buller. Då tänkte jag: den andra drängen försöker skrämma mig varför jag genast skyndade mig ned i stallet och sökte riktigt nog både innanför och utanför, men ingen ryktes till. Då lade jag mig på nytt att sova, men vaknade igen vid ett ovanligt buller tilljona i stallet riktigt hoppade. Då svar jag för mig själv: "Fans pojkar som inte låta en sova i fred" och gick ned i stallet och sprang tre gånger runt omkring byggnaden, men

utan att se någon. Litet rädd hade jag mig igen
att sova och hann icke insomna förrän hela
huset skramlade, så att jag trodde det skulle
falla samman. Då förstod jag vem det var och
sprang genom stallsgluggen ut på backen och vä-
gade ej mera lägga mig i skallen.

Följande morgon frågade jag av den andra
drängen om han försökte skrämma mig, vilket
han bestrid. Fäst 7. tiden på morgonen hade han
kommit hem och lagt sig i skallen och undrat
över var jag tagit vägen som ännu ej lagt
mig att sova. Utan att bli störd av någon sov
han där, tills huspoltet kom och körde upp ho-
nom på morgonen.

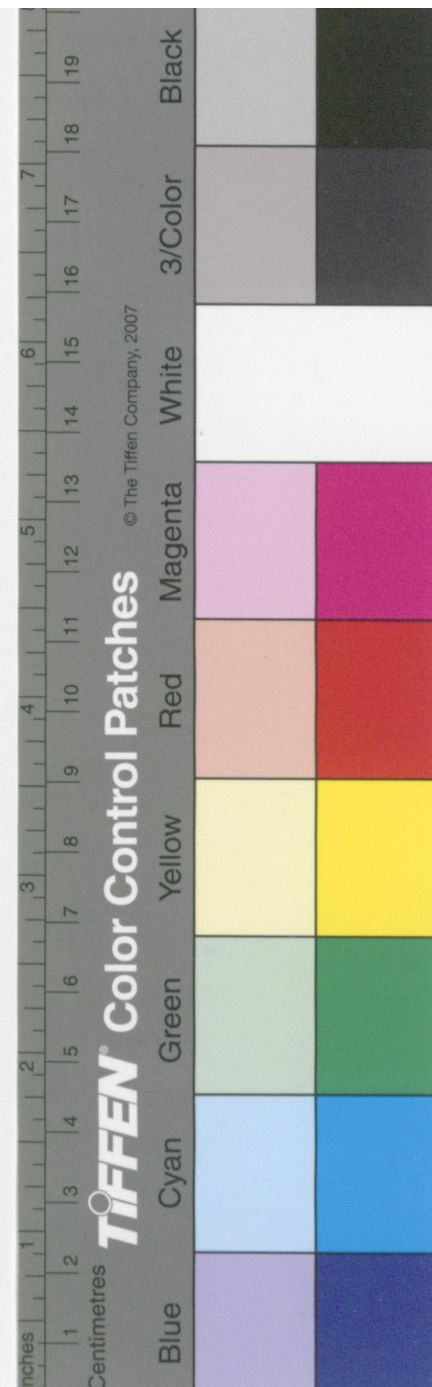
I stallet hade i förna tider funnits en
tomte, som varje natt skötte om hästarna. På
senare tiden hade han ytterst sällan lätit höra av

Sig, men vad som nu kom åt honom den natten.
 Skog höjde man på buket att det ej var
 någon människa ty det lät så underligt. Hade
 det varit en människa så hade blott en tjuga stram
 lät, men nu så dansade de alla på engång riktigt
 högt.

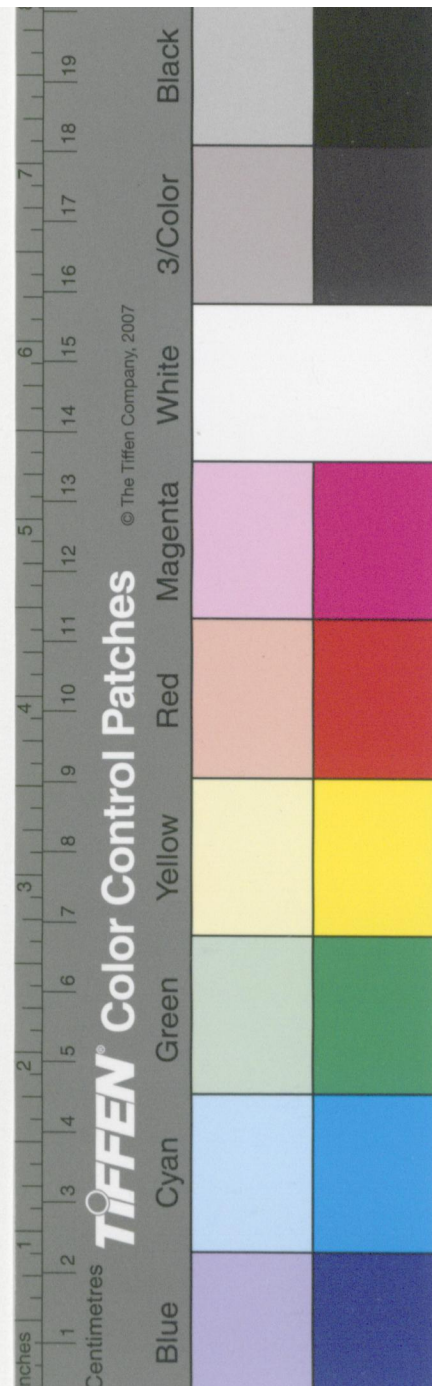
I den stunden så hade jag mig ej mera att
 sova, ty nog blev jag så skrämd."

Utgitt. efter arbetaren Viktor Mäkinen i Strömpors
 av Henrik Thulberg.

När "Samuels Ant" och några andra
 karlar från Thungsböle voro med hō till
 Lovisa, frös de duktigt. På torget i Lovisa
 sprungo och klappade de händerna samman.
 Då kom en liten mörklett karl till Anders
 och frågade vad hōlasset kostar. Till svar sa-
 de Anders: "All fan-nar köper nu hō." "Jäs-
 så du e en sår djävel" sade köparen och gick
 sin väg. Strax efteråt kände Anders sig så
 sjuk, och när han kom hem, måste han bä-
 ras in. Då förde de honom till en gumma
 i Tersjö, och hon sade, att en karl hade svarit
 i honom att han blev sjuk. Men gumman gjor-
 de honom snart frisk igen.

Uppst. efter bonde-arkivet Sofia Andersson i Elinä
 av Henrik Thellberg

nej. En prästman hade en piga, som var mycket
 begiven på dans. En gång sade prästman åt hon-
 ne: "Se du ingenting på golvet när du dansar."
 "Nej" sade tjänsteflickan. Så åter vid en dans frå-
 gade prästman om hon ingenting såg. "Nej" sade
 pigan. Då drog prästman galoscherna av sina föt-
 ter och sade: "Stig in i dom här". Pigan gjorde så;
 och då såg hon djävlarne, vilka dansade emellan
 dansparena. Endel av dem hade horn i huvudet
 andra bockfötter. Från den stunden gick pigan
 aldrig mera på dans.

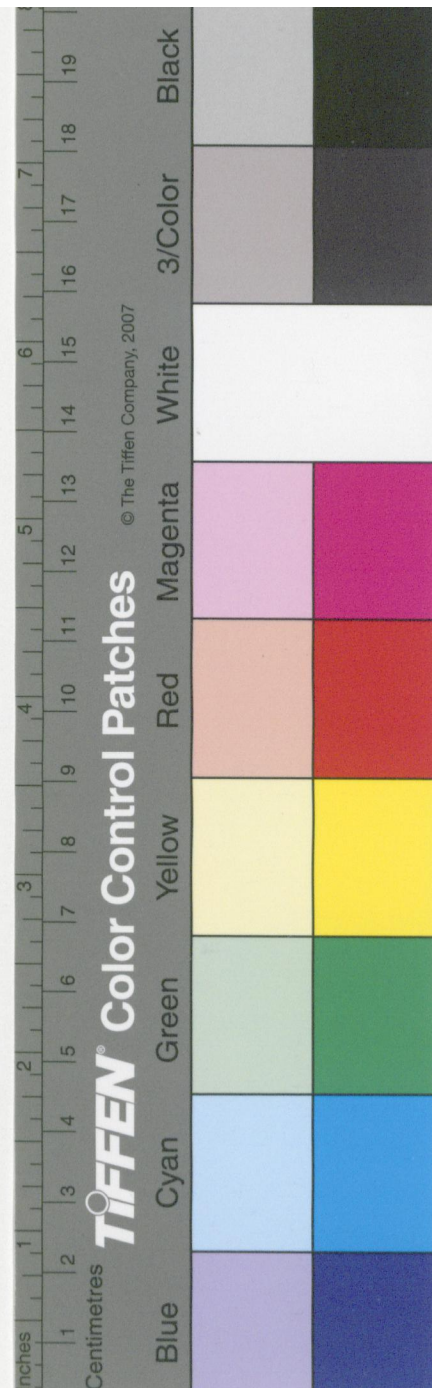
Uppf. efter värdinnan Amanda Skulberg i Strömfors
 av Henrik Skulberg.

reg. När Hammisas skuti (Hammisas en herrman
 i Mogenpöytä) kom körande ifrån Åbofors till
 Pyrkoby, mötte han i "Tissibacken" fan. Den
 onde for förbi med en rysande fart, elden
 stod långt ur munhålan och det gnista-
 de under fötterna. Skutis häst stod på
 träfötter när fan stök förbi.

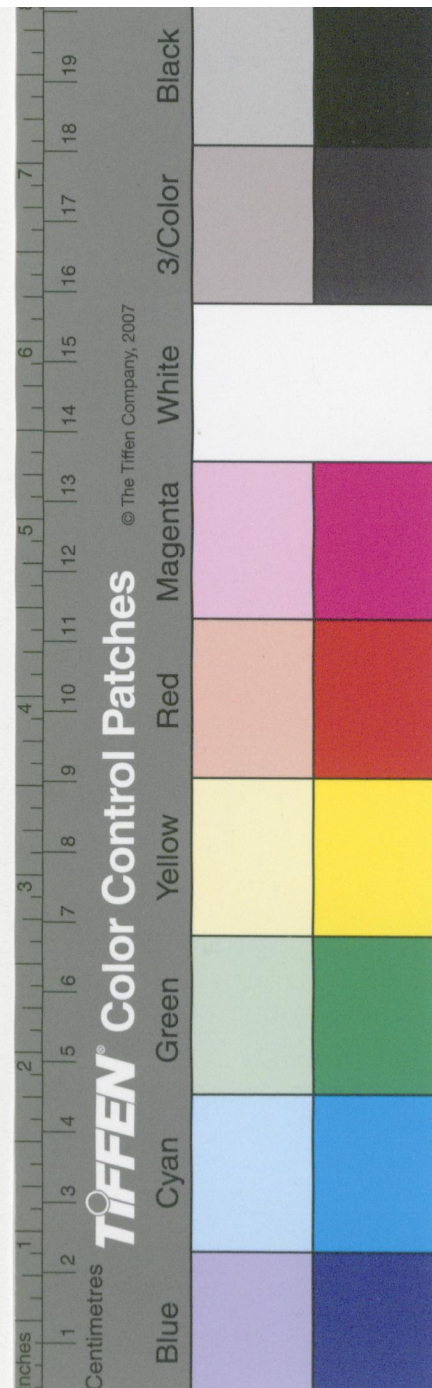
Uppst. efter f. d. bonden Karl Haggborn i Pyttis,
 Mogenpöytä

av Henrik Thulberg.

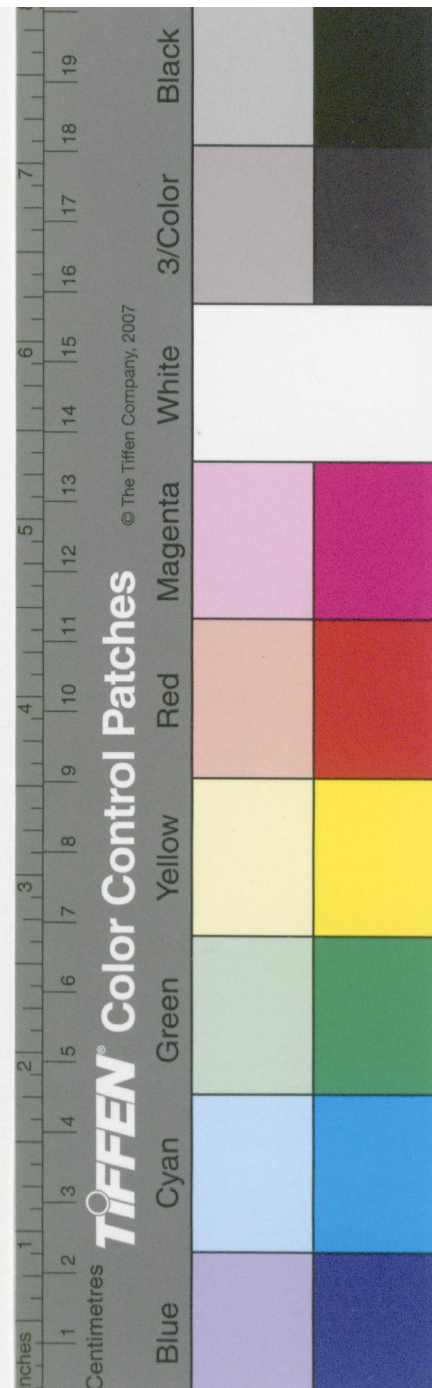
Ofta hände det för att man såg spö-
 ket ligga tvärs över vägen, och hästen gick
 ej om fast å fan to. Uppifrån häran
 såg det ut som ett "höholi", (en uppstoppad
 höstack) men gick man nedför häran, såg
 man ingenting.

Uppst. efter f. d. konstnären Karl Haggbom i Pyttis,
 Mogenport
 av Henrik Skulberg.

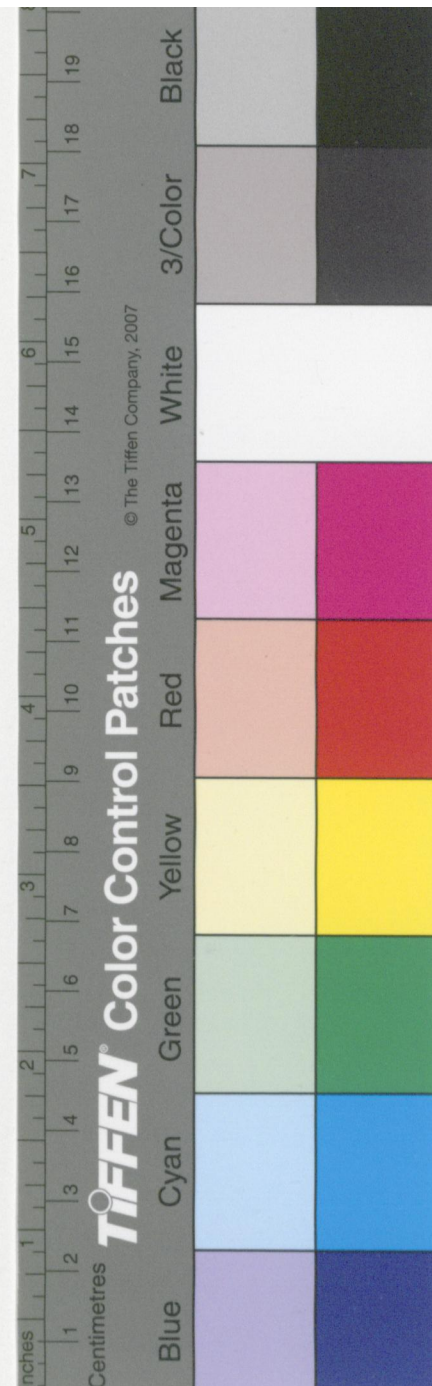
reg. Slapp man ej med häst oppför en
backe när man åkte utan lass, visste
man säkert, att där hade ett spöke sitt
tillhåll.

Mynt. efter f.d. värdisman Emma Lina Ståhl i Pyttis,
Morgonpåt
av Henrik Thulberg.

rej. För att på ormen att stanna skall
man säga åt den: "Fem ska håll kungs-
ten fast, så länge man får grimman
på huvu".

Uppt. efter bondsonen Anders Björkas i Tyttis,
Mogenpöte
av Henrik Hallberg.

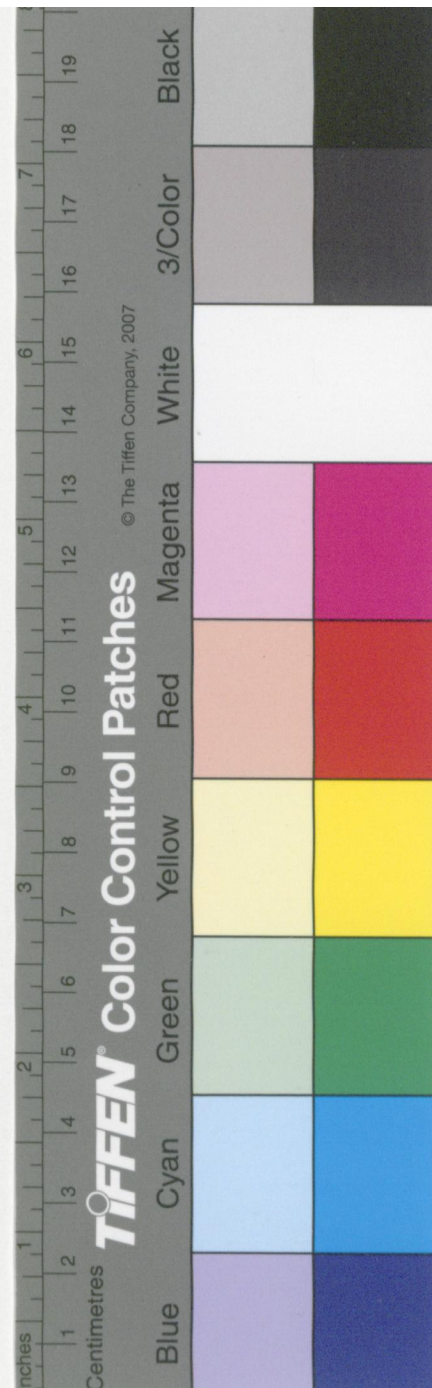
neg. Mot omsting läste man. (berättaren
har glömt orden.)

Köpt efter f.d. vändinnan Anna Lena Hähl i Pyttis,
Mogapöit
av Hemrik Skallberg.

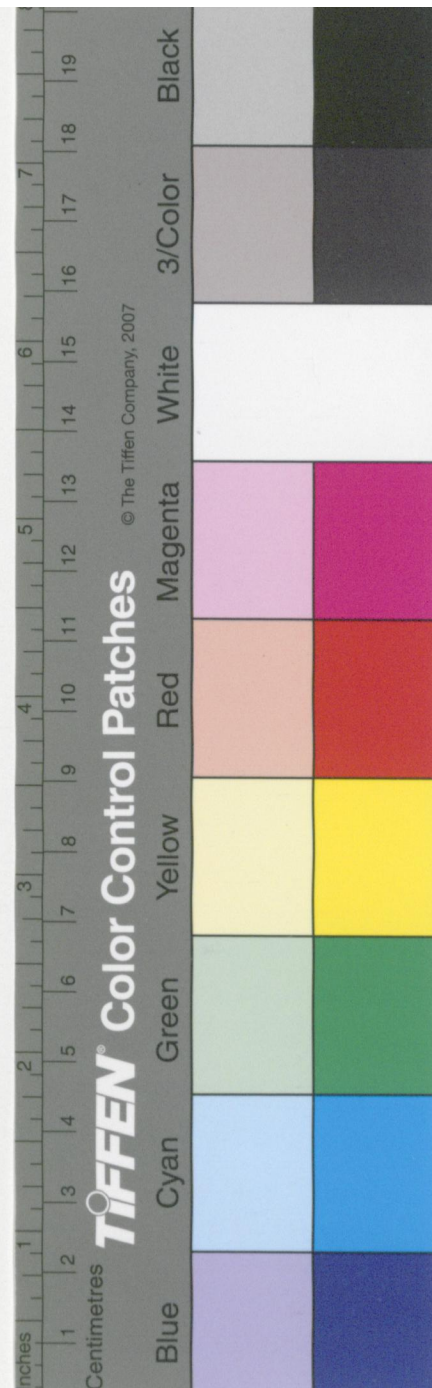
ny. Mot omsting läste man. (berättelsen
har glömt orden.)

Utgitt efter f.d. vändmannen Anna Lena Hähl i Pyttis,
Mogapöytä
av Henrik Skallberg.

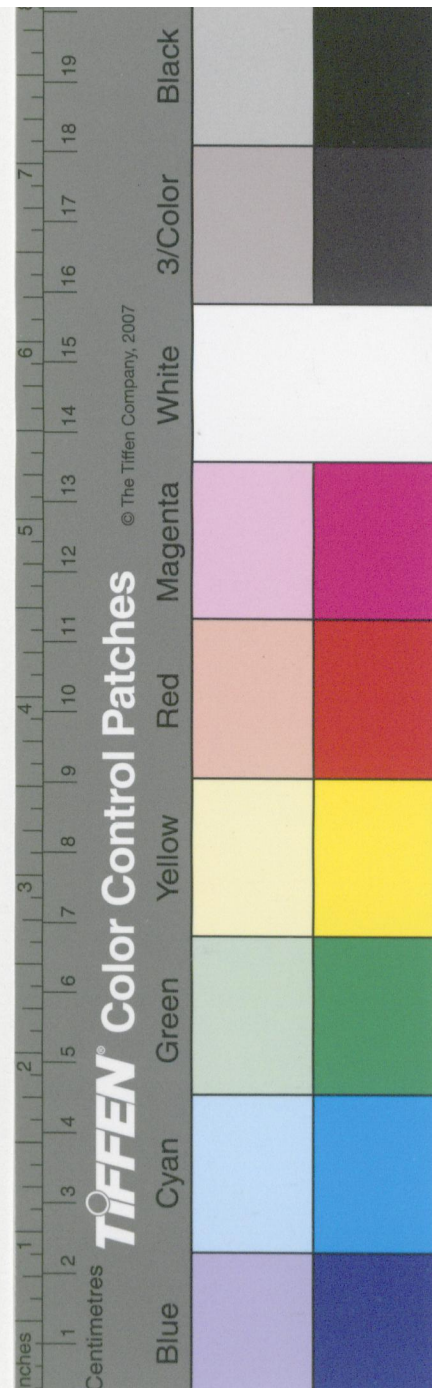
På ett ställe hade man lagt ett kors
 över det hål, där ormen krupit in, och
 man hade glömt att gå och slå ihjäl
 ormen förrän före solgången. När pol-
 ket sent på kvällen hade sig att sova,
 plågades de så hårt, att sömnen var
 kort från deras ögon. Då erinrade man
 sig, att ormen ännu levde. Horon måste
 man gå och slå ihjäl. Därefter somnade
 alla i huset väl.

Uppst. efter Skomakaren Henrik Andersson i Sköpfung
 av Henrik Thunberg.

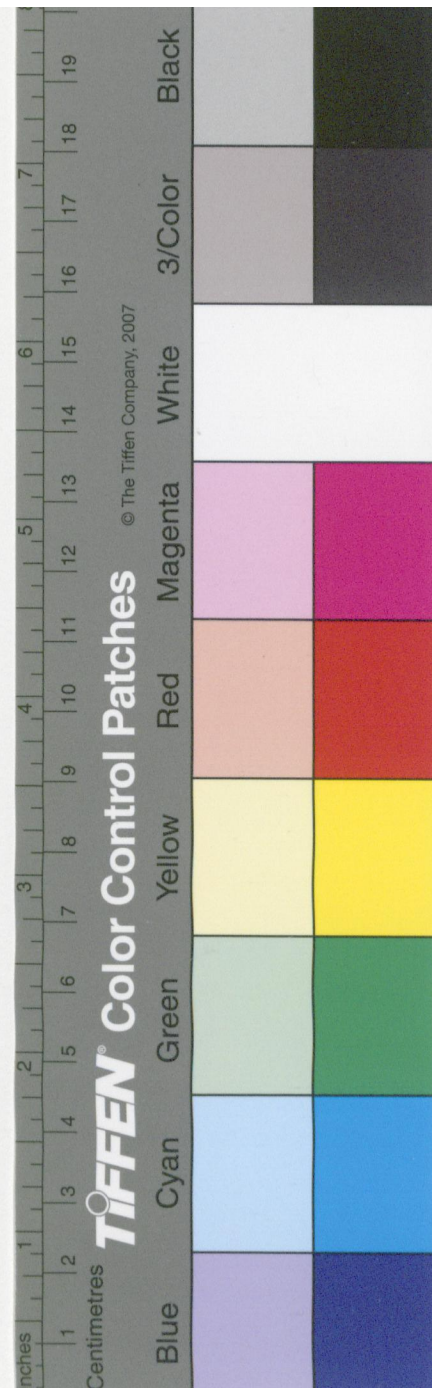
189. Att örunen skall man ej sätta/kors,
 fastän den försvinner, så att man ej
 får livet av den, ty den är ej värt
 ett sådant.

Skrift efter bonden Henrik Sylvestersson i Strömfors,
 Åsaby
 av Henrik Thulberg.

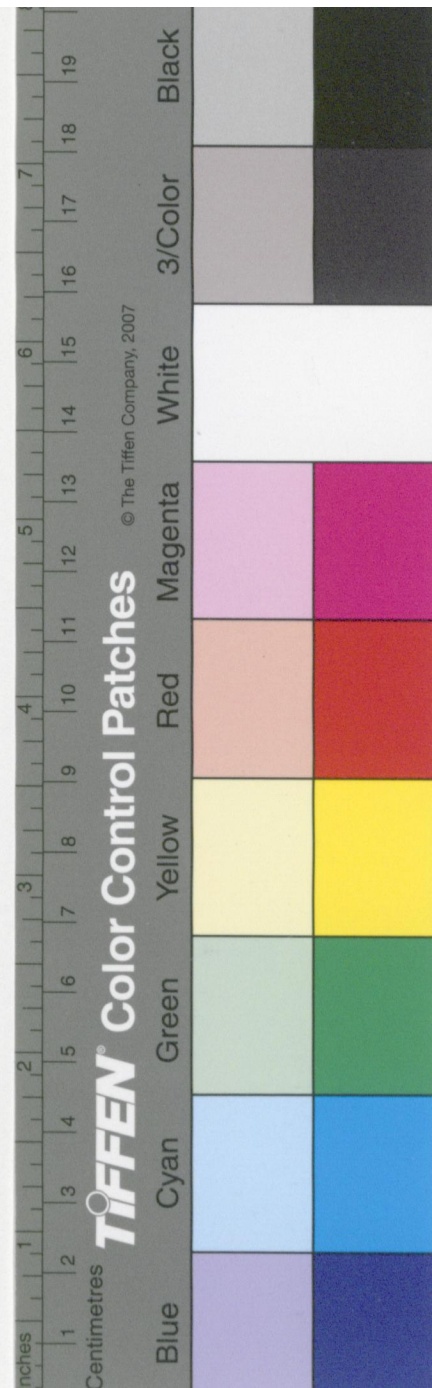
kommer oförmodat olycka eller förtu-
 ligheter komma "sjärin" (skatan) och skvattrar
 nära trappan några dagar fört.

Uppf. efter f.d. värdinnan Anna Lena Ståhl i Pyttis.
 Mogenpöit
 av Henrik Thulberg.

När man första gången badar med ry-
 lövskrost, skall man kasta den opp på bad-
 stugutaket. När man kastar, skall man stå
 med ryggen åt badstugan och kasta över
 vänstra axeln. Att det väderstreck kommer
 ligger, ditifrån skall man på den "andra" hälv-
 ten.

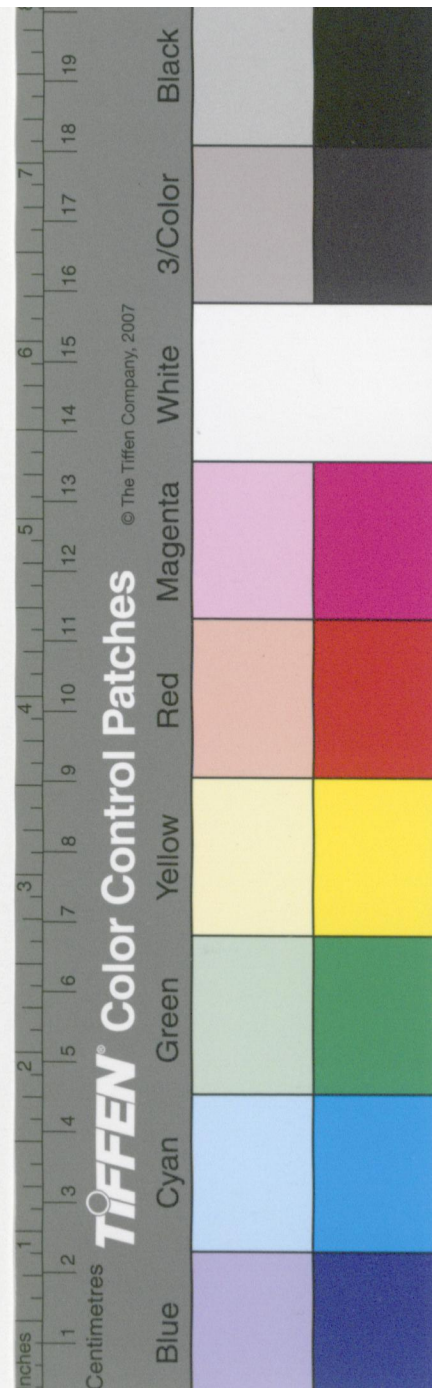
Uppf. efter värduinnan Maria Skräddars i Strömpors
 av Henrik Kullberg.

ny. Fick ej gumman vävstolen att gå
badade de den med kvasten, då blev den
medgörligare.

Uppst. efter f.d. värdinnan Anna Lena Ståhl i Pyttis,
Mogenröd

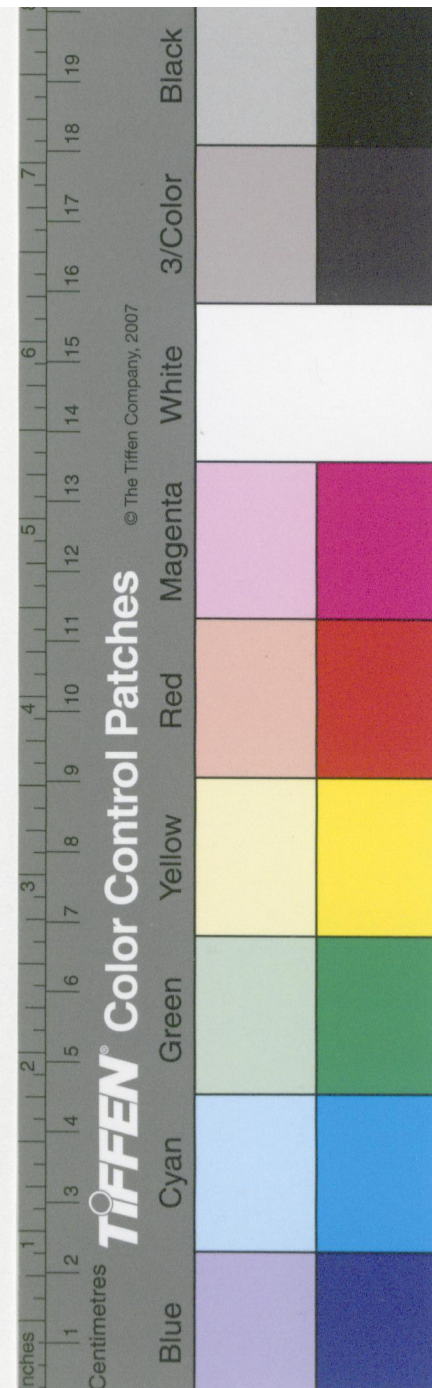
av Henrik Hullberg.

Utanför tröskeln brukades för en hästsko för
det ändamålet att när någon kom hem (hem)
skulle rödgas stiga på hästskon, då kunde
ingen genom tröttning skada någon eller något
i huset.

Uppst. efter arbetarekstrakt Sandra Larsson i Tyttis,
Spjutsund

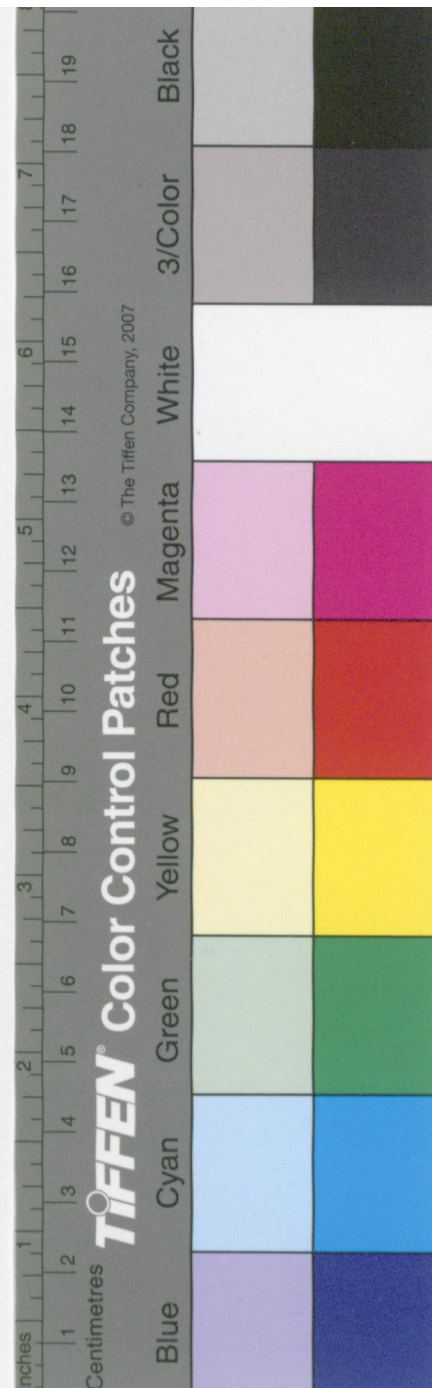
av Henrik Jansson

Om hösten skall man låta be sig
många gånger (t. ex. att dricka kaffe), men
om våren skall man gå med första bjöl-
ningen.

Uppf. efter inhyseskrivaren Lovisa Andersson i Tyttis,
Hälsaböle

av Henrik Hultberg.

Den, som väter under sig på nätterna,
 skall gå till en råpål rycka opp den och
 pissa i hålet samt därefter slå pålen i
 hålet tillbaka. Detta skulle hjälpa sode gam-
 mat folk för.

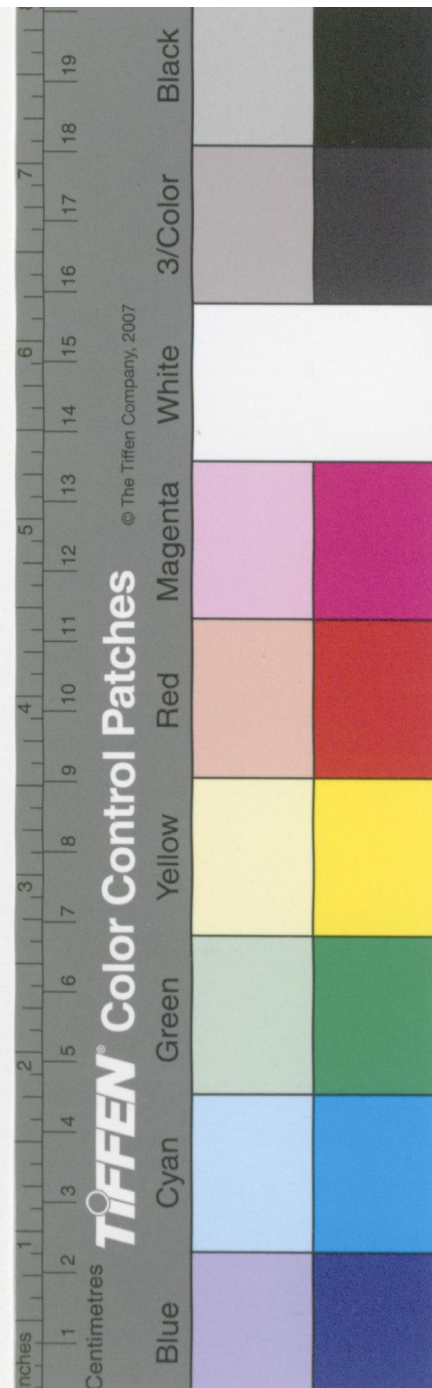
Mycket efter f. d. värdinnan Anna Lena Ståhl i Tyttis,
 Mogensgränd

av Henrik Kullberg.

ny. När man dricker kaffe, skall man
sitta ej stå. Står man, då blir man
svartsjukt.

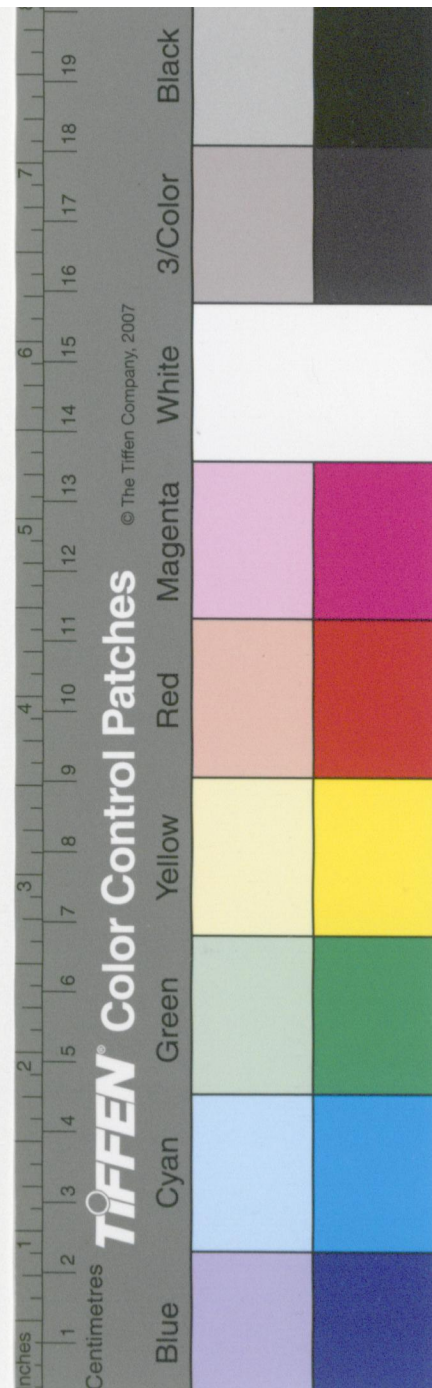
Akapt. efter f. d. vördinnan Anna Lena Ståhl i Pyttis,
Mogensjö
av Henrik Thulberg.

Om man, när man är stadd
 på en resa, hör "sjärän" = (skatan)
 skvätta skall resan lyckas väl,
 men om man hör kråkan skvätta
 kommer resan att lyckas illa.

Myt. efter bondolotterna Klina Björkas i Pyttis,
 Mogenpoit

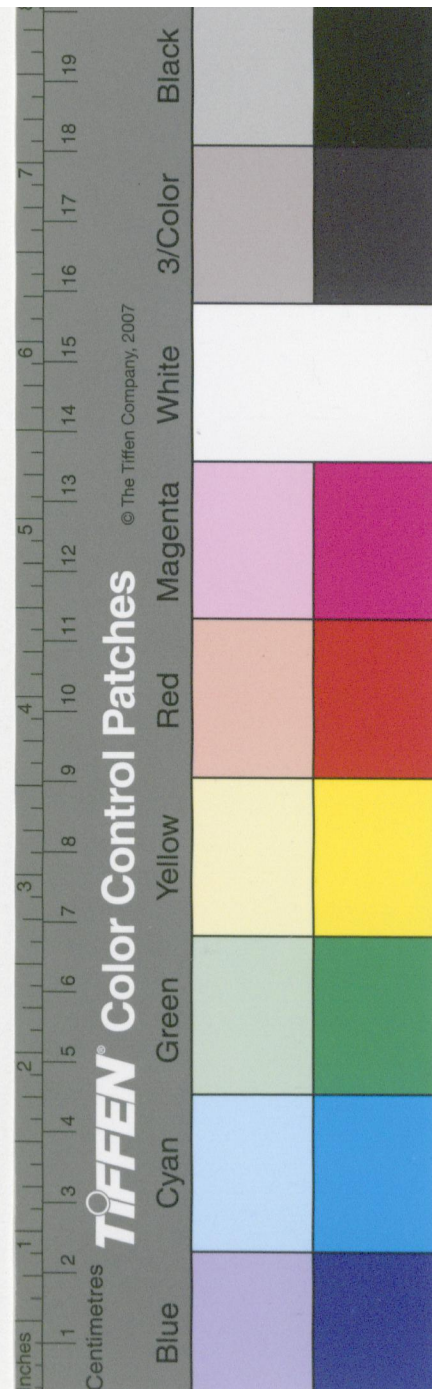
av Henrik Hullberg.

neg. För att bli "dristoyer" skall man
gräva upp ett lik och dra titels klä-
der på sig.

Uppst. efter bondesonen Anders Björkas i Pyttis,
Mogenpööt

av Henrik Hallberg.

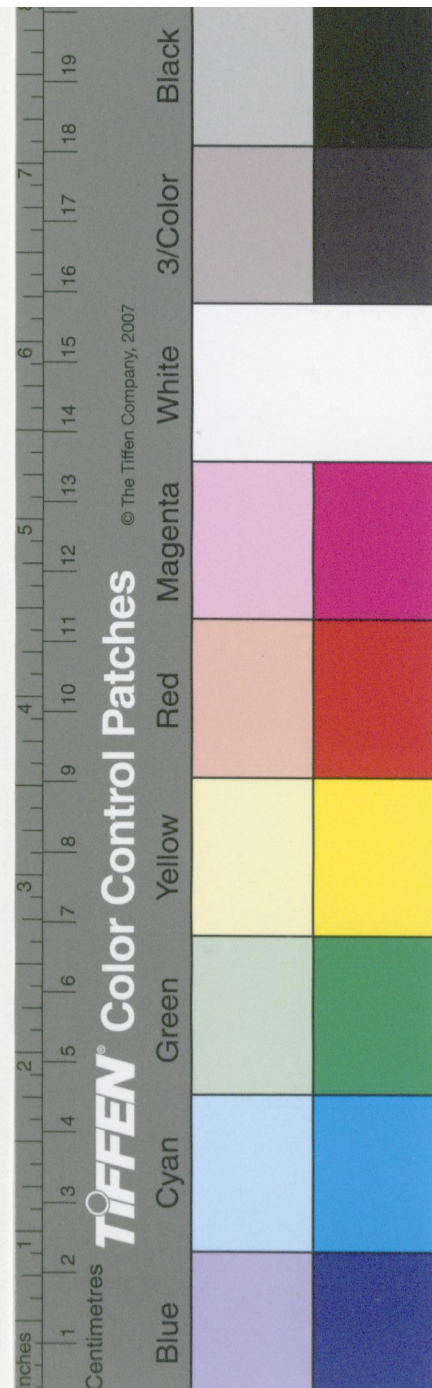

1920

My
Möter man en kvinna, då man
reser någonstans, får man dålig
tur, men om man spottar tre
gångar under vänstra armen, efter
det man mött henne, har, det me-
ra alls inget värkan.

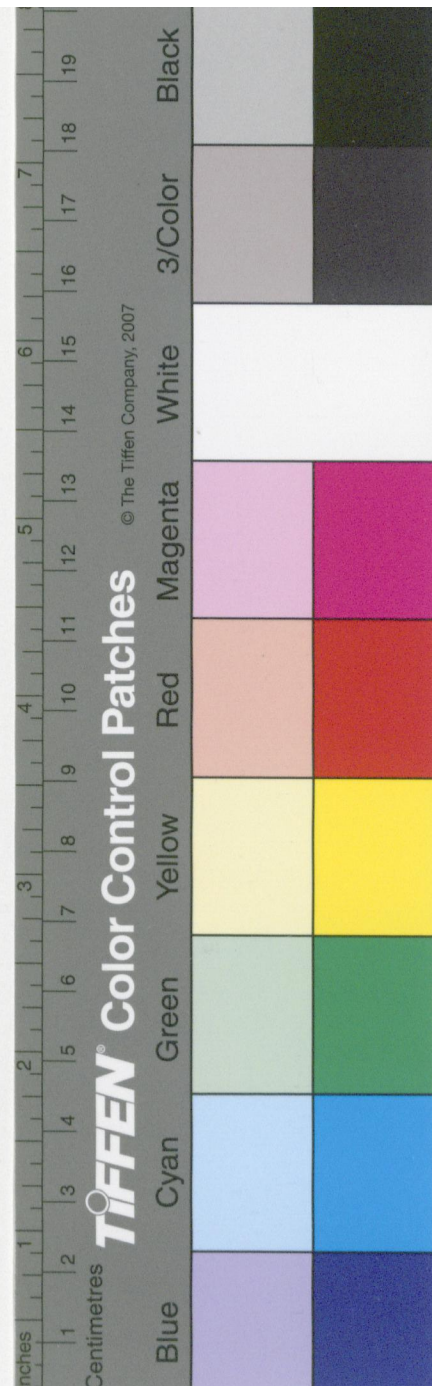
Uppgt. efter bondesonen Anders Björkas i Pyttis,
Mogenpiöt

av Henrik Hullberg.

Hade någon ^{främmande person} på något sätt portat oss eg-
 na eller husdjur, då han var inne, och man
 märkte att oro uppstod efter hans bortgång, skulle
 man, när han pågående gången kom in hastigt hit
 åska efter honom, då gick portatet tillbaka.

Uppst. efter f. d. hammaus värdinnan Anna Lena Sköhl i Pyttis,
 ellogenport
 av Henrik Thulberg.

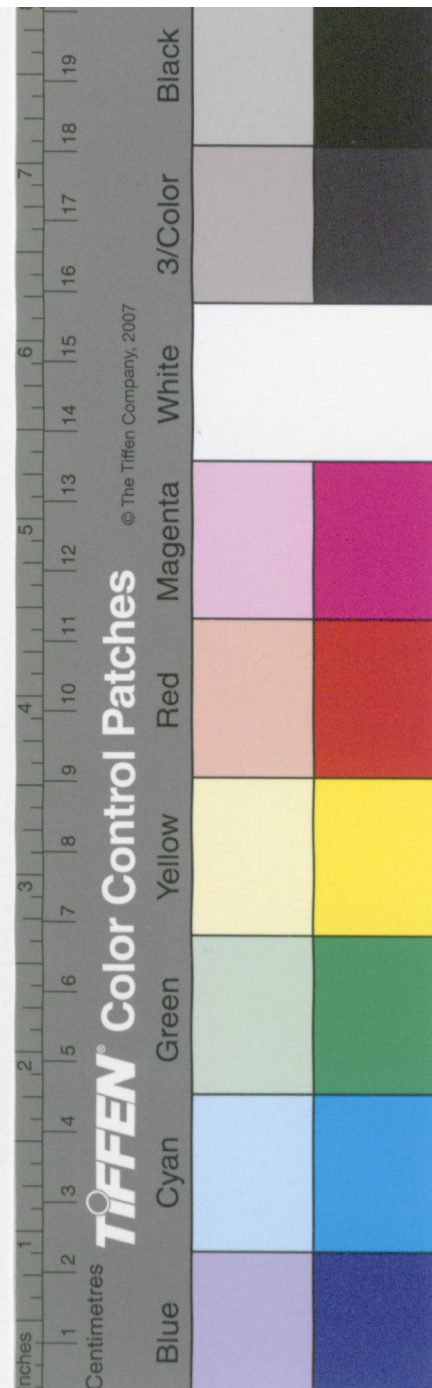

2307

När man får huden av djur,
 skall man de ställen där musklerna
 röa sig bita i med tänderna så
 blir man rå slaktare.

Ugpt. efter bonden Anders Björkas i Tyllis,
 Mogenpöti

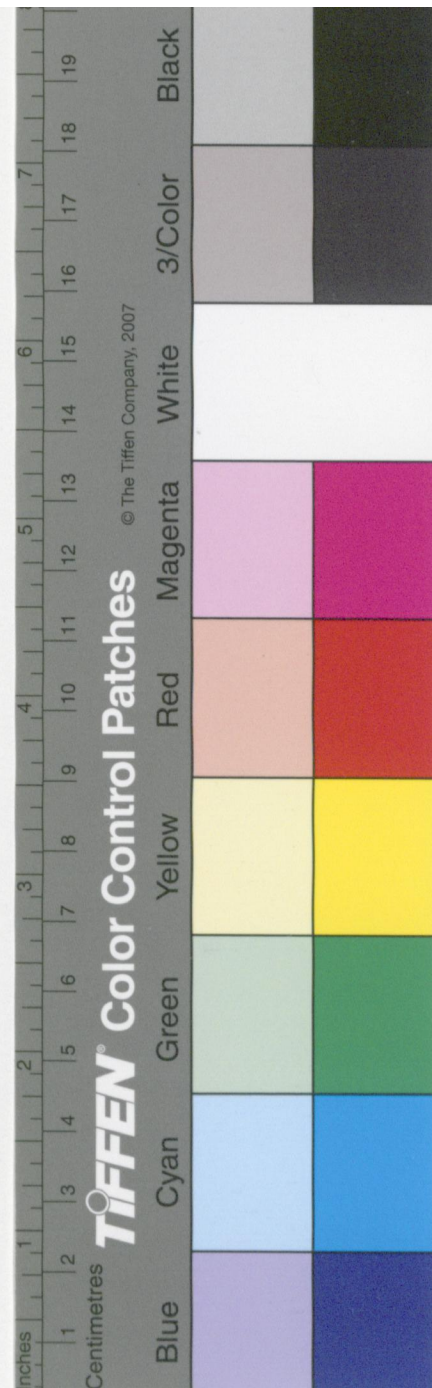
av Henrik Thulberg.

Den, som spottar på hälsen, när den
är het, får sår tunga

Uppst. efter bonden Henrik Sylvestersson i Strömpans
av Henrik Kullberg.

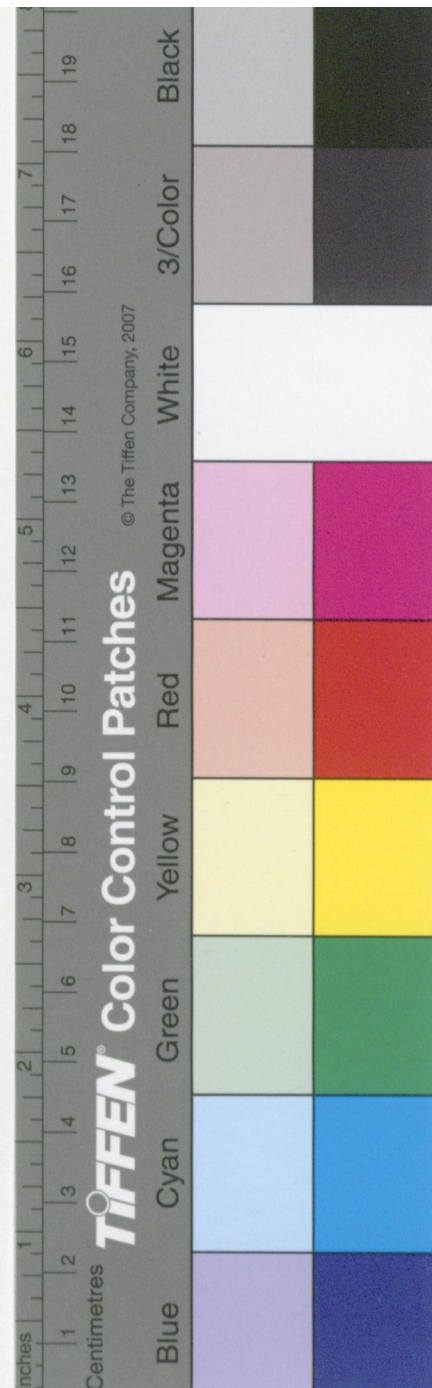
230⁴

Mäniskor, vilka ha mycket stark
 elektricitet i kroppen, kunna göra åt både
 människor och djur, det de vilja. Trollpachor-
 na skulle ej utan sin starka elektricitet
 kunna göra någonting

Uppf. efter f. n. handelsmannen Kristoffer Skeller i Pyttis,
 Mogensjö

av Henrik Thullberg.

114. Hade man någon krämpa, som man
trodde att hade påstått av någon, skulle
man taga salt och bröd och föra detta tre
gångar omkring den person, som blivit besmit-
tad samt därefter kasta brödet och saltet i
bastuugnen, då gick pasturan tillbaka.

Uppr. efter f. d. vårdinnan Anna Lena Stihl i Pyttis,
Mogenpoät

av Henrik Skallberg.

